

SPRÁVA O PLNENÍ ÚLOH ZAHRANIČNEJ POLITIKY SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2008

Úvod	2
1. Slovensko v bezpečnom a demokratickom svete	
1.1. Posilňovať bilaterálnu spoluprácu a presadzovať efektívny systém medzinárodných vzťahov.....	5
1.2. Posilňovať bezpečnosť euroatlantického priestoru.....	10
1.3. Bojovať proti globálnym výzvam a hrozbám	13
1.4. Rozširovať priestor slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv, vlády zákona a dobrého riadenia.....	16
1.5. Regulovať migráciu v súlade so záujmami SR.....	18
2. Prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj	
2.1. Podporovať hospodársky rozvoj, prosperitu a presadzovať ekonomické záujmy SR	19
2.2. Posilňovať susedské vzťahy, prehĺbovať regionálnu spoluprácu a posilňovať medzinárodné postavenie SR.....	24
2.3. Zvyšovať objem rozvojovej a humanitárnej pomoci SR	27
2.4. Zvyšovať energetickú bezpečnosť SR	29
3. Záujmy Slovenska v efektívnej EÚ	
3.1. Posilňovať presadzovanie záujmov SR v EÚ a jej vplyv na tvorbu spoločných politík EÚ ..	30
3.2. Podporovať rozširovanie EÚ na základe striktného plnenia predvstupových kritérií	33
3.3. Prispievať k posilňovaniu efektívneho fungovania inštitúcií EÚ	33
4. Služba občanom a Slovensko otvorené svetu	
4.1. Ochránovať záujmy občanov SR.....	34
4.2. Zlepšovať komunikáciu cieľov a výsledkov zahraničnej politiky v rámci SR a navonok	35
4.3. Zabezpečiť jednotnú prezentáciu SR v zahraničí	36
4.4. Presadzovať spoluprácu s tretím sektorom	36
5. Moderná slovenská diplomacia	
5.1. Optimalizovať vnútorný chod organizácie	37
5.2. Zabezpečiť technologicky vyspelú komunikáciu	37
5.3. Optimalizovať finančné riadenie a štruktúru rozpočtu	38
5.4. Posilňovať odbornú pripravenosť pracovníkov zahraničnej služby	39
5.5. Posilniť personálne zastúpenie SR v EÚ a medzinárodných organizáciách.....	39

Úvod

Zahraničná politika Slovenskej republiky v roku 2008 dôsledne vychádzala zo zahraničnopolitických cieľov Programového vyhlásenia vlády SR. Tieto ciele vláda rozpracovala a prijala 5. 3. 2008 v dokumente Zameranie zahraničnej politiky Slovenskej republiky na rok 2008 a na vedomie ich zobrala NR SR. Systémové usporiadanie strategických priorít a cieľov prepojených na transparentnejšie a efektívnejšie čerpanie rozpočtových zdrojov priniesla stratégia MZV SR s názvom Úspešné Slovensko v bezpečnom svete, schválená vo februári 2008.

V súlade s týmito základnými programovými dokumentmi zahraničná politika SR i v roku 2008 pokračovala v presadzovaní národnoštátnych záujmov SR. Zachovávala hodnotovú kontinuitu zahraničnopolitického pôsobenia SR, založenú na úcte k princípom demokracie a sociálneho štátu, na rešpektovaní ľudských práv a princípov právneho štátu, na podpore udržateľného rozvoja s dôrazom na sociálnu solidaritu. SR sa darilo upevňovať svoju dôveryhodnosť rešpektovaním spojeneckých záväzkov a vnútorných pravidiel organizácií a spoločností, ktorých je členom, predovšetkým EÚ, NATO, OSN, Rady Európy a Organizácie pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe. SR pokročila v konsolidácii svojej integrácie v EÚ, konkrétnymi krokmi prispela k rozvoju transatlantického partnerstva, dobrých a pragmatických vzťahov so susednými krajinami i s významnými aktérmi svetovej politiky a ekonomiky. Svoje zahraničnopolitické pozície Slovensko formulovalo jasne, zrozumiteľne a hodnotovo kompatibilne s európskymi i euroatlantickými postojmi, vedelo ich aktívne presadzovať a iniciatívne predkladať.

Na napĺňaní slovenských zahraničnopolitických cieľov sa významnou mierou podieľali aktivity najvyšších ústavných činiteľov. Osobnou angažovanosťou prezidenta SR, predsedu vlády SR, predsedu NR SR, členov vlády a poslancov parlamentu, ich koordinovaným postupom bolo možné presadzovať záujmy krajiny a posilňovať jej postavenie v medzinárodných vzťahoch. Zahraničná politika nebola výsostnou doménou MZV SR. Bez aktívnej účasti a pôsobenia ostatných rezortov vlády a ďalších ústredných orgánov štátnej správy by bolo nemožné dosiahnuť mnohé z dobrých výsledkov roku 2008. Platí to predovšetkým pre oblasť multilaterálnej diplomacie, napr. pri presadzovaní štátnych záujmov v EÚ a NATO, ale i pre oblasť dvojstranných vzťahov (napr. program spolupráce Spoločná minulosť, spoločná budúcnosť s MR, schengenská spolupráca alebo zaradenie SR do bezvízového programu USA).

Slovenská zahraničná politika má za sebou náročný rok. Zviditeľnili sa nové dôležité faktory a tendencie, ktoré potvrdili aktuálnosť priorít zahraničnej politiky SR. Medzinárodná finančná kríza ukázala nutnosť posunu medzinárodných vzťahov smerom k efektívnemu multilaterizmu, potrebu rozšíriť zastúpenie krajín a regiónov sveta v medzinárodných rozhodovacích mechanizmoch. Zvýraznila sa užitočnosť dialógu a komunikácie aj s krajinami, s ktorými nemusíme zdieľať všetky názory a hodnoty. Na druhej strane nový vývoj neznížil dôležitosť pevnej spolupráce spojencov a jasného prezentovania názorov voči krajinám, ktoré porušujú medzinárodné právo a nerešpektujú mechanizmy dodržiavania bezpečnosti a mieru ako aj ochrany ľudských práv a právneho štátu vo svete. Z pohľadu slovenskej i európskej zahraničnej politiky bol negatívnym javom roku 2008 silnejúci hlas extrémizmu, radikalizmu, neonacizmu a xenofóbie, ktorý, ak nie je včas z úrovne vlád potieraný, komplikuje vzťahy v Európe, strednú Európu z toho nevynímajúc.

Z hľadiska záujmov a cieľov SR v **Európskej únii** možno uplynulý piaty rok členstva hodnotiť ako veľmi úspešný. SR dokončila integráciu do schengenského priestoru a preukázala schopnosť účinne sa podieľať na ochrane spoločného európskeho priestoru. Je to dôležité o to viac, že Slovensko zodpovedá za časť vonkajšej hranice Únie. SR zavŕšila ratifikačný proces Lisabonskej zmluvy, čím naplnila svoj cieľ podporiť efektívne fungovanie inštitúcií EÚ. Úspešne dokončila aj viacročné úsilie o splnenie náročných podmienok na zavedenie eura a dosiahnutie

pozitívneho rozhodnutia Európskej rady v otázke vstupu SR do eurozóny k 1. 1. 2009. Slovensko sa tak stalo šestnástou krajinou eurozóny, prvou z krajín Vyšehradskej skupiny. Tento krok vytvoril stabilné a bezpečné menové prostredie, čo je osobitne dôležité pre otvorenú slovenskú ekonomiku v období medzinárodných finančných turbulencií. V reakcii na globálnu finančnú krízu Slovensko podporovalo koordinovaný postup EÚ. Úspech EÚ predstavuje aj dohoda Európskej rady o klimaticko-energetickom balíčku EÚ, ktorého implementácia umožní naplniť ambiciózne záväzky Únie v oblasti klímy a energetiky a naďalej zohrávať v tejto globálnej agende vedúcu úlohu. Slovensko podporovalo pokračovanie procesu rozširovania EÚ. Kandidátom, predovšetkým Chorvátsku, poskytovalo svoje skúsenosti z predvstupovej prípravy. Rokovania EÚ o možnostiach priblíženia krajín západného Balkánu k Únii prispievali k stabilite v tomto regióne. Naštartoval sa proces posilnenia Európskej susedskej politiky vytvorením Únie pre Stredozemie a prípravou politiky Východného partnerstva. V súlade s prioritnými záujmami SR by malo Východné partnerstvo vytvoriť inštitucionálne podmienky pre posilnenie spolupráce EÚ s jej východoeurópskymi susedmi.

Severoatlantická aliancia zostáva hlavným garantom bezpečnosti SR. Slovensko bolo v Aliancii hodnotené ako dôveryhodný partner a angažovaný spojenc. Aktívne sa zapojilo do operácií medzinárodného krízového manažmentu pod velením NATO, do budovania síl rýchlej reakcie NATO a EÚ. Pokračovalo v podpore operácie ISAF v Afganistane a presunom multifunkčnej ženíjnej jednotky do južnej časti Afganistanu i naplňaním rozhodnutia o zdvojnásobení jej stavu v roku 2008 plnilo svoj dlhodobý záväzok pomoci Afganistanu. Zvýšil sa aj počet slovenských vojakov v KFOR v Kosove. SR podporila závery summitu NATO v Bukurešti vrátane pokračovania rozširovania Aliancie a sama do tohto procesu aktívne prispievala – veľvyslanectvo SR v Kyjeve pôsobilo ako kontaktné veľvyslanectvo NATO na Ukrajinu. Slovenská pozícia k protiraketovej obrane USA v Európe prispela k tomu, že sú zohľadňované požiadavky členov Aliancie a diskusia sa rozbehla vnútri Aliancie i s nečlenmi NATO.

Vláda SR úspešne plnila svoj program pôsobenia na pôde OSN a ďalších medzinárodných organizácií. SR neodstúpila od tém, ktoré presadzovala počas dvojročného nestáleho členstva v BR OSN. Naďalej sa angažovala v otázke reformy bezpečnostného sektora. Dôveryhodnosť Slovenska medzi členskými krajinami OSN ďalej dokumentuje aj fakt, že sa stalo členom Rady OSN pre ľudské práva s podporou 135 krajín. Prestíž Slovenska zvýšilo aj menovanie slovenského diplomata za osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN pre strednú Áziu a vedúceho Centra preventívnej diplomacie OSN pre tento región.

Počas predsedníctva vo Výbore ministrov **Rady Európy**, ktoré vykonávala SR od novembra 2007 do mája 2008, sa Slovensko zameralo na otázky fungovania organizácie, výchovy a vzdelávania rómskej mládeže, na podporu konceptu Európy občanov, spoluprácu RE s EÚ a Radou OSN pre ľudské práva.

V **bilaterálnych vzťahoch** dominovala spolupráca so susednými krajinami s dôrazom na strategické partnerstvo s Českou republikou. Vzťahy so susedmi sa zintenzívnili po rozšírení schengenského priestoru. Za pozitívnu dynamiku celkovej spolupráce medzi SR a MR však zaostával bilaterálny slovensko-maďarský politický dialóg. V závere roka 2008 sa na naliehanie slovenskej strany zdynamizoval a prispel k upokojeniu vzťahovej atmosféry.

Stabilnú až vzostupnú úroveň mali vzťahy SR s hlavnými spojeneckými krajinami – **USA, Nemeckom, Francúzskom, Veľkou Britániou, Talianskom, Španielskom, Holandskom** a ďalšími spojencami v EÚ a NATO. V slovensko-americkej relácii sa podarilo dospieť k historickému posunu, keď USA prijali rozhodnutie zrušiť od 17. 11. 2008 vízovú povinnosť pre občanov SR. Dôležitý impulz rozvoju slovensko-francúzskych vzťahov dali predseda vlády SR R. Fico a prezident FR N. Sarkozy svojím stretnutím v Paríži, na ktorom o. i. dohodli uzatvorenie vzájomného strategického partnerstva v európskych otázkach a energetike. Dobré vzťahy so

Spojeným kráľovstvom Veľkej Británie a Severného Írska potvrdila historická návšteva kráľovnej Alžbety II. s princom Filipom na Slovensku v októbri 2008.

Najvýznamnejšie postavenie v zahraničnej regionálnej spolupráci SR mala **Vyšehradská skupina**. K dynamike jej aktivít prispela aj schôdzka prezidentov krajín V4, ktorú zorganizoval slovenský prezident I. Gašparovič v septembri 2008 v Piešťanoch. Medzinárodný vyšehradský fond naďalej posilňoval svoje činnosti v krajinách V4 i mimo.

V centre pozornosti zahraničnopolitických aktivít SR bol i región **východnej Európy**. Slovensko pomohlo implementácii Akčného plánu EÚ pre **Ukrajinu** bilaterálnym programom spolupráce a podporilo aj posilnenie susedskej politiky EÚ s krajinami východnej Európy. SR podporila ambície Ukrajiny na vstup do NATO. V zhode s politikou EÚ, ktorá vníma **Rusko** ako strategického partnera, SR zaktivizovala slovensko-ruské vzťahy v hospodárskej oblasti a usilovala sa zaistiť energetickú bezpečnosť spoľahlivými dodávkami energetických surovín z RF. Na **západnom Balkáne** SR podporovala eurointegračné snahy krajín regiónu a na pôde EÚ i NATO presadzovala politiku otvorených dverí. SR neuznala jednostranne vyhlásenú nezávislosť **Kosova**.

Pragmatickú bázu zahraničnej politiky SR potvrdil aj priaznivý rozvoj vzťahov s krajinami **Ázie** (hlavne s Japonskom, ČĽR, Indiou, Vietnamom a Južnou Kóreou), **Afriky** i **Latinskej Ameriky**.

Slovensko sa na pôde medzinárodných organizácií a fór aktívne zapojilo do hľadania odpovedí na **naliehavé výzvy globálneho charakteru**, ktoré už sú, alebo sa rýchlo posúvajú medzi priority slovenskej zahraničnej politiky – boj proti terorizmu, problematika odzbrojovania, klimatické zmeny, energetická, ekologická, potravinová, počítačová bezpečnosť, ochrana zdrojov pitnej vody, migrácia.

S vedomím globálnej zodpovednosti vláda SR pristupovala k poskytovaniu **rozvojovej pomoci**. Zriadením Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu a prijatím zákona o oficiálnej rozvojovej pomoci, ktorý nadobudol účinnosť 1. 2. 2008, Slovensko úspešne zavŕšilo inštitucionalizáciu programu Slovak Aid.

K prioritám zahraničného pôsobenia SR patrila aj starostlivosť o slovenských **občanov a krajanov v zahraničí**. V súvislosti so vstupom SR do Schengenu a uľahčením migrácie pracovnej sily došlo k výraznému rastu agendy konzulárnych pracovísk SR v zahraničí. Priebežné hodnotenia ukazujú, že sa darilo reagovať na potreby vyššieho počtu našich občanov v zahraničí a chrániť ich práva a záujmy. Slovensko v hodnotenom období dôsledne plnilo medzinárodné zmluvy, multilaterálne i bilaterálne záväzky a zasadzovalo sa za dôsledné rešpektovanie medzinárodného práva.

Charakter súčasných medzinárodných vzťahov i agenda medzinárodných zoskupení nútia slovenskú diplomaciu presúvať ťažiská činnosti smerom k posilneniu **ekonomického rozmeru** svojich agend. Deje sa tak s uvedomením si nutnosti **reforiem** aj v riadiacich mechanizmoch a procesoch MZV SR. V roku 2008 preto prebiehala komplexná reforma vnútorného fungovania rezortu.

Rok 2008 bol pre slovenskú zahraničnú politiku náročný, ale dobrý. Podarilo sa uspokojivo naplňovať zahraničnopolitické ciele krajiny. Slovensko dokázalo v medzinárodnom prostredí iniciovať vlastné témy, vytvárať pridanú hodnotu a presadzovať národné postoje v súlade so svojimi prioritami.

1. Slovensko v bezpečnom a demokratickom svete

1.1. Posilňovať bilaterálnu spoluprácu a presadzovať efektívny systém medzinárodných vzťahov

Bilaterálne vzťahy a aktívne pôsobenie Slovenska v multilaterálnom systéme spolupráce predstavovali hlavné nástroje slovenskej zahraničnej politiky pri presadzovaní záujmov krajiny v medzinárodnom prostredí. Účinnosť tohto pôsobenia bola umocnená úzkou koordináciou aktivít najvyšších ústavných činiteľov, odborných rezortov a slovenskej zahraničnej služby.

Rok 2008 znamenal pokračovanie vysokej úrovne dvojstranných vzťahov SR a **USA**, ktoré majú pre SR dlhodobý strategický charakter. Slovensko je v USA vnímané ako spoľahlivý partner a spojenec v NATO, ale aj v operáciách ISAF v Afganistane, či pri riešení iných závažných otázok medzinárodnej politiky. Ukázala to aj oficiálna návšteva prezidenta SR I. Gašparoviča v USA v októbri 2008, ktorá potvrdila spojenectvo a priateľstvo v slovensko-amerických vzťahoch. Minister zahraničných vecí SR J. Kubiš viackrát navštívil USA a rokoval s partnermi z vlády, Kongresu USA i slovenskou krajanskou komunitou. K symbolickému dátumu 17. 11. 2008 sa po mnohoročnom úsilí podarilo zrušiť vízovú povinnosť pre občanov SR cestujúcich do USA.

Vysokú úroveň vzájomných vzťahov s **Nemeckom** potvrdilo stretnutie predsedov vlád SR, ČR a spolkovej kancelárky počas spoločenského podujatia v Berlíne pri príležitosti 40. výročia udalostí z augusta 1968. Prioritou stykových aktivít bolo prehĺbiť spoluprácu v konkrétnych oblastiach – vnútorných veciach, policajnej spolupráci, obrane, vzdelávaní, výskume, resp. pri realizácii štipendijného projektu vlády SR. Návštevy v Bavorsku či Severnom Porýnsku-Vestfálsku mali za cieľ prehĺbenie vzťahov na krajinskej úrovni. Posilneniu parlamentnej spolupráce sa venovali stretnutia s poslancami Bundestagu.

Výrazne sa posilnili vzťahy s **Francúzskom**. Súviselo to so iniciatívou prezidenta N. Sarkozyho a francúzskeho predsedníctva v EÚ zintenzívniť dialóg s krajinami strednej Európy. Rokovania predsedu vlády SR s prezidentom FR v septembri 2008 v Paríži dali nový impulz spolupráci v oblasti jadrovej energetiky, vojenskej výzbroje, techniky a dopravy. Bol podpísaný dokument o strategickom partnerstve oboch krajín vo viacerých oblastiach a Dohoda o mierovom využívaní jadrovej energie. Na francúzske lýceá získalo štipendium 62 študentov slovenských stredných škôl.

Vzťahy SR s **Veľkou Britániou** zaznamenali v roku 2008 svoje politické a protokolárne vyvrcholenie štátnou návštevou Jej Veličenstva Alžbety II. na Slovensku. Ducha partnerstva a spojenectva medzi našimi krajinami potvrdili i dve pracovné návštevy predsedu vlády SR vo Veľkej Británii. Jednou z priorít bola realizácia programu sociálnych štipendií pre študentov zo slovenských stredných škôl v Spojenom kráľovstve.

Vzťahy s **Ruskou federáciou** boli založené na partnerskom pragmatickom dialógu a vzájomne výhodnej spolupráci. Dynamiku vzájomnej bilaterálnej spolupráce potvrdila návšteva predsedu vlády RF V. Zubkova na Slovensku. Relácia s ambicióznejším Ruskom bola pre SR dôležitou aj z hľadiska ruskej pozície strategického partnera Európskej únie. Rusko predstavovalo pre SR významného partnera v agende energetickej a surovinovej bezpečnosti, boja proti novým hrozbám a aktuálnym globálnym problémom.

Významný impulz pre rozvoj dvojstranných vzťahov s **Kanadou** znamenalo marcové rozhodnutie kanadskej vlády zrušiť jednostrannú vízovú povinnosť pre slovenských občanov pri turistických cestách do Kanady. Vyvrcholením bilaterálnych aktivít bola historicky prvá návšteva kanadskej hlavy štátu na Slovensku – generálnej guvernérky v novembri 2008.

Vzťahy Slovenska s krajinami **západnej Európy** boli vzťahmi spojencov a priateľov. Významným príspevkom pre posilnenie bilaterálnej spolupráce sa stala pracovná návšteva predsedu vlády **Holandsku** v SR v novembri 2008, ktorá potvrdila zmluvné strategické

partnerstvo vo vojenskej oblasti a spolupráca v operácii ISAF. Pozitívne sa vyvíjali politické a obchodné vzťahy s **Belgickom** a **Luxemburskom**, kde zaznamenávame dlhodobý rast obchodného obratu. Spoluprácu podporila aj oficiálna návšteva predsedu vlády SR v Luxembursku vo februári 2008 a pracovná návšteva ministra hospodárstva SR. Priaznivú dynamiku mala bilaterálna spolupráca i politické kontakty s **Talianskom** a **Maltou**.

Veľmi dobré vzťahy so **Španielskom** potvrdila slovenská delegácia na Národnom dni SR na EXPO 2008 v Zaragoze, ktorú viedol predseda NR SR sprevádzaný ministrom hospodárstva SR a podnikateľmi. SR podporila kandidatúru Barcelony na sídlo sekretariátu Únie pre Stredozemie. Oficiálna návšteva prezidenta **Portugalska** A. Cavaco Silvu v SR v septembri 2008 odrazila dlhodobo pozitívny vývoj v bilaterálnych slovensko-portugalských vzťahoch.

V marci oficiálne navštívil **Helénsku republiku** predseda vlády SR ako prvý slovenský premiér od roku 1993. V novembri 2008 uskutočnil oficiálnu návštevu Grécka prezident SR I. Gašparovič. Do relácie s **Cyprom** sa pozitívne premietla úloha, ktorú zohráva SR pri sprostredkovaní dialógu grécko-cyperskej a turecko-cyperskej komunity. Delegácia NR SR získala u cyperských partnerov informácie o procese prijímania eura. Ďalšia delegácia NR SR v sprievode ministra obrany SR navštívila slovenský kontingent UNFICYP.

Vzťahy so **Švajčiarskom** prehĺbili rokovania predsedu vlády SR, predsedu NR SR i podpredsedu vlády SR v Berne, ako aj prepracovaný mechanizmus švajčiarskej finančnej pomoci pre Slovensko.

Bohatá na pozitívne skúsenosti predovšetkým z oblasti ekonomickej dimenzie diplomacie, regionálnej spolupráce, obnoviteľných zdrojov energie a ochrany životného prostredia bola spolupráca SR so severskými krajinami. Poslúžil k tomu dialóg aj na vysokej politickej úrovni so **Švédskom**, **Fínskom** (i v súvislosti s predsedníctvom v OBSE), **Dánskom**, **Nórskom** i **Islandom**. Bezproblémovo sa vyvíjali vzťahy s pobaltskými krajinami - **Litvou**, **Lotyšskom** a **Estónskom**. Ich intenzita bola daná kapacitami partnerských krajín a kontaktmi na multilaterálnych fórach (najmä V4 a B3). Prínos predstavovala návšteva litovského prezidenta Valdasu Adamkusa v SR v júni 2008, počas ktorej boli podpísané štyri bilaterálne medzirezortné dohody.

Spoluprácu so **Svätou stolicou** rozvinuli tri návštevy členov vlády SR vo Vatikáne. Významnou udalosťou bola pápežom schválená reorganizácia gréckokatolíckych a rímskokatolíckych diecéz na Slovensku.

Vzťahy Slovenska s krajinami juhovýchodnej Európy, členmi EÚ a NATO - **Bulharskom** a **Rumunskom** mali spojenecký charakter a významne rástol ich ekonomický potenciál. Osobitnú pozornosť SR venovala i vzťahom s Moldavskom. SR pokračovala v dobrých a bezproblémových vzťahoch s Tureckom, spojencom v NATO.

Zvlášť intenzívna spolupráca so **Slovinskom** sa počas jeho predsedníctva v EÚ premietla do výraznej podpory vstupu SR do eurozóny.

Krajiny **západného Balkánu** boli súčasťou prioritných aktivít slovenskej zahraničnej politiky. Západný Balkán bol dlhodobým zdrojom nestability a situáciu nezlepšilo jednostranné vyhlásenie nezávislosti Kosova. Slovensko sa preto sústredilo na posilnenie dvojstrannej spolupráce, perspektívu členstva v EÚ pre štáty regiónu a na podporu kandidátov na členstvo v NATO. SR podporovala riešenie otázky Kosova v súlade s princípmi medzinárodného práva. Tento postoj determinoval vzťahy SR so **Srbskom** a ich aktívne rozvíjanie na všetkých úrovniach. Na vzťahy s **Bosnou a Hercegovinou** vplýval záujem o presadenie euroatlantického smerovania a stabilizácie krajiny. Konkrétne výsledky sa zaznamenali aj prostredníctvom spolupráce SR s Úradom vysokého predstaviteľa medzinárodného spoločstva (OHR), na ktorého čele stál slovenský diplomat M. Lajčák. Vzťahy s **Chorvátskom** sa udržali na vysokej úrovni aj vďaka slovenskej aktívnej podpore chorvátskeho európskeho smerovania a jeho záujmu o skúsenosti z transformácie. Bilaterálne vzťahy s **Macedónskom** (FYROM), **Čiernou Horou** a **Albánskom**

sa rozvíjali štandardne. V záujme silnejšej prítomnosti SR v regióne bol vypracovaný návrh na zriadenie pobočiek veľvyslanectiev v Skopje a Tirane.

V roku 2008 stúpala politický i ekonomický význam a potenciál krajín **Ázie**. Vzájomný politický dialóg medzi SR a **Čínou** bol umocnený návštevou prezidenta SR, podpredsedu vlády a ministra školstva SR na LOH v auguste 2008, ako aj účasťou ministra zahraničných vecí SR na rokovaní ASEM 7 v Pekingu v októbri 2008. Oficiálna návšteva predsedu NR SR v ČLR v novembri 2008 posilnila spoluprácu na parlamentnej úrovni. Z čínskej strany navštívila Slovensko parlamentná delegácia a námestníčka ministra vodného hospodárstva ČLR.

Na vládnej i parlamentnej úrovni sa aktivizoval dialóg s **Indiou**, ktorý bol zameraný na akceleráciu obchodných vzťahov. V relácii sa však nepodarilo výraznejšie pokročiť v rozvoji medzirezortnej spolupráce. Za veľmi priaznivé a priateľské možno považovať vzťahy medzi SR a **Kórejskou republikou** v politickej i hospodárskej oblasti. Vzájomná dôvera a porozumenie vo vzťahu k **Japonsku** boli upevňované najmä prostredníctvom multilaterálnej spolupráce. V roku 2008 bolo za účasti predsedu vlády SR otvorené Veľvyslanectvo SR vo **Vietnamskej socialistickej republike**. Prínosné boli hospodárske vzťahy s **Indonéziou** a **Malajziou**.

Nemenej významná je spolupráca s krajinami južného Kaukazu a Strednej Ázie, najmä s **Kazachstanom**. SR podporila jeho kandidatúru na predsedníctvo v OBSE v roku 2010. V súlade so záujmami EÚ boli rozvíjané kontakty i s **Uzbekistanom**, **Turkménskom**, **Kirgizskom**, **Azerbajdžanom**, **Gruzínskom** a **Arménskom**.

Napriek pretrvávajúcej zložitej bezpečnostnej situácii v regióne **Blízkeho a Stredného východu** sa podarilo plniť strategické ciele ZP SR i v tomto regióne. Došlo k prehĺbeniu vzťahov s **Izraelským štátom**. Boli oživené kontakty so **Sýriou**. SR podporovala obnovenie národného dialógu v **Libanone** a kontinuitu reformných procesov v **Egypte**, **Jordánsku**, **Maroku** a **Líbyi**. Najvýznamnejšie bilaterálne aktivity v regióne subsaharskej Afriky sa realizovali vo vzťahu k **JAR**. Progres v dialógu EÚ s **Nigériou** vytvoril predpoklady pre obnovu bilaterálneho politického dialógu.

Napriek pretrvávajúcej zložitej bezpečnostnej situácii v regióne **Blízkeho a Stredného východu** sa podarilo plniť strategické ciele zahraničnej politiky SR i v tomto regióne. Došlo k prehĺbeniu vzťahov s **Izraelským štátom**, čo potvrdila aj účasť predsedu vlády SR na konferencii v Jeruzaleme usporiadanej pri príležitosti osláv 60. výročia vzniku Izraelského štátu. Boli oživené kontakty so **Sýriou**, pričom koncom septembra 2008 navštívil SR sýrsky minister zahraničných vecí. SR podporovala obnovenie národného dialógu v **Libanone** a kontinuitu reformných procesov v **Egypte**, **Jordánsku**, **Maroku** a **Líbyi**. SR sa snažila využívať svoje bilaterálne aj multilaterálne kapacity, aby pozitívne prispela k napĺňaniu globálneho cieľa, ktorým je mier na Blízkom východe. Najvýznamnejšie bilaterálne aktivity v regióne subsaharskej Afriky sa realizovali vo vzťahu k **JAR**. Progres v dialógu EÚ s **Nigériou** vytvoril predpoklady pre obnovu bilaterálneho politického dialógu.

Došlo k ďalšiemu posilneniu bilaterálnych vzťahov s **Austráliou** a **krajinami Oceánie**. Začali sa rokovania o troch bilaterálnych dohodách a SR bola zaradená do austrálskeho vízového režimu eVisitors, v ktorom sú všetky krajiny EÚ.

Impulzom pre budúcnosť vzťahov SR s krajinami **Latinskej Ameriky** by sa mohli stať výsledky summitu EU-LAC, ktorý sa uskutočnil v máji 2008 v Lime. Obavy však vyvoláva súčasná globálna finančná a ekonomická kríza, ktorá sa o. i. prejavila v neúspechu rokovaní v rámci Svetovej obchodnej organizácie o agende z Dohy, ako aj v stagnácii rokovaní EU - Mercosur. Bilaterálny dialóg medzi SR a **Mexikom** sa dostal na kvalitatívne vyššiu úroveň už v predchádzajúcom období. V marci 2008 bola ustanovená parlamentná skupina priateľstva so SR na pôde mexickej snemovne poslancov. Predpoklady zintenzívniť spoluprácu oboch krajín vytvorilo otvorenie zastupiteľského úradu **Brazílie** v Bratislave v júni 2008. Pretrval záujem SR

o dobré hospodárske vzťahy **Argentínou a Čile**. V júni 2008 boli zrušené sankcie EÚ voči Kube, čo malo pozitívny vplyv aj na vzťahy SR s **Kubou**.

Dôležitou súčasťou bilaterálnej agendy Slovenska je komunikácia s **krajanskou komunitou** vo svete. MZV SR spolupracovalo pri realizácii koncepcie starostlivosti Slovenskej republiky o Slovákov žijúcich v zahraničí do roku 2015, ktorej gestorom je Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. MZV SR participovalo na príprave podujatí organizovaných úradom. V spolupráci s ním monitorovalo a analyzovalo postavenie slovenských menšín v zahraničí a pomáhalo týmto komunitám pri zachovávaní slovenskej jazykovej a kultúrnej identity využitím existujúcich inštitucionálnych nástrojov ako aj prostredníctvom zastupiteľských úradov a slovenských inštitútov v zahraničí. Pre živú diskusiu s predstaviteľmi spolkov a združení Slovákov žijúcich v zahraničí mali kľúčový významom aj ich početné stretnutia s najvyššími ústavnými činiteľmi SR, napríklad účasť prezidenta I. Gašparoviča na Festivale slovenského dedičstva v New Jersey (USA) alebo podpora krajanskej komunity v Mlynkoch (MR) zo strany predsedu vlády SR R. Fica či aktivity podpredsedu vlády SR D. Čaploviča v prospech krajanov.

Ku kľúčovým úlohám zahraničnej politiky SR patrilo presadzovať efektívny systém medzinárodných vzťahov postavený na dodržiavaní medzinárodného práva s ústrednou pozíciou **OSN** a posilňovať nástroje **multilateralizmu**. Slovensko si aj naďalej budovalo kredit a postavenie rešpektovaného člena OSN, schopného prispievať k riešeniu najnáročnejších globálnych i regionálnych problémov, ktorý získala úspešným pôsobením vo funkcii člena Bezpečnostnej rady (BR) OSN v rokoch 2006 – 2007.

V tomto kontexte SR podporovala rozhodnutia a opatrenia v oblasti **reformy systému OSN**, prijatých na Svetovom summite OSN v roku 2005 vrátane reformy manažmentu Sekretariátu OSN a práce jej kľúčových orgánov. Naším cieľom bolo zvýšenia efektivity práce, ako aj lepšieho využívania ľudských i finančných zdrojov, transparentnosti, kontroly a posilnenia zodpovednosti. Zhodne s EÚ jednou z priorít pre SR bola otázka posilnenia odboru pre politické záležitosti OSN a s tým súvisiace posilnenie kapacít OSN v oblasti preventívnej diplomacie a prevencie konfliktov. Celoročné konzultácie Valného zhromaždenia OSN (VZ OSN) o zlepšení celosystémovej koherencie organizácie boli zamerané na posilnenie schopnosti jednotlivých zložiek OSN ďalej zlepšovať vzájomnú koordináciu programových aktivít v teréne, ich riadenie a financovanie, na harmonizáciu inštitucionálnych praktík, na posilnenie inštitucionálnej kapacity OSN, na rodovú rovnosť a pozdvihnutie žien v rozvojových aktivitách OSN.

Na základe aktuálnych skúseností z pôsobenia na poste nestáleho člena BR OSN Slovensko kladlo dôraz na problematiku **komplexnej reformy BR OSN** ako orgánu, ktorý v súlade s Chartou OSN nesie primárnu zodpovednosť za zachovávanie medzinárodného mieru a bezpečnosti. SR sa aktívne zúčastňovala na práci Pracovnej skupiny VZ OSN pre rovnomerné zastúpenie členských štátov v BR OSN, rozšírenie jej členstva a iné otázky súvisiace s BR OSN. SR presadzovala, aby sa BR stala reprezentatívnejšou, aby mala čo najväčšiu relevanciu a autoritu. Zásadný prielom v otázke komplexnej reformy BR OSN sa však nepodarilo dosiahnuť, tzn. nebola dosiahnutá dohoda o rozšírení počtu členov BR OSN. Podarilo sa však dosiahnuť dohodu o začatí medzivládnych rokovaní.

SR sa osobitne angažovala v oblasti reformy pracovných metód BR OSN. Usilovala sa o jej väčšiu efektivitu, otvorenosť a transparentnosť práce, ako aj o posilnenie a skvalitnenie interakcie a dialógu medzi BR OSN a ostatnými členskými štátmi OSN. Ako bývalý predseda neformálnej pracovnej skupiny BR OSN pre dokumentáciu a iné procedurálne otázky (r. 2007) SR disponuje unikátnymi poznatkami a skúsenosťami. V tejto oblasti úzko spolupracovala s krajinami tzv. Skupiny S5 (Švajčiarsko, Lichtenštajnsko, Singapur, Kostarika, Jordánsko), ako aj s Panamou a Japonskom v rámci neformálnej skupiny priateľov S5 a tiež s relevantnými mimovládnyimi a akademickými inštitúciami.

Výrazom stáleho záujmu SR o problematiku zachovávaného mieru a bezpečnosti a efektívne fungovanie BR OSN bolo tiež predloženie **kandidatúry SR na post nestáleho člena BR OSN** pre roky 2028 – 2029 (voľby sa uskutočnia na jeseň r. 2027).

V súvislosti so snahou o získanie miesta člena **Hospodárskej a sociálnej rady OSN (ECOSOC)** na roky 2010 – 2012 vo voľbách, ktoré sa uskutočnia vo VZ OSN na jeseň 2009, SR vyvíjala bohaté diplomatické aktivity s cieľom získať čo najširšiu podporu členských štátov OSN.

SR je od 1. 1. 2008 členom **Výkonnej rady Rozvojového programu OSN/Populačného fondu OSN (UNDP/UNFPA)** pre roky 2008 - 2010. Za podpredsedu byra výkonnej rady pre rok 2008 bol za východoeurópsku regionálnu skupinu zvolený stály predstaviteľ SR pri OSN. SR podporila o. i. schválenie Strategického plánu UNDP na roky 2008 – 2011. Pôsobila aj ako koordinátor prípravy rozhodnutí týkajúcich sa Úradu OSN pre servisné zabezpečenie projektov (UNOPS). V roku 2008 sa SR stala členom Komisie pre sociálny rozvoj s ambíciou získať v roku 2009 aj členstvo v byre Komisie. SR bude participovať na práci Komisie do roku 2011.

Od začiatku členstva SR vo výkonnej rade rezonovala otázka výberu lokality pre budúci **Regionálny úrad UNFPA pre východnú Európu a strednú Áziu**. SR vyvíjala intenzívne diplomatické úsilie na presadenie Bratislavy za sídlo úradu. Výsledkom bol súhlas krajín regiónu so zriadením regionálneho úradu v Bratislave a subregionálneho centra v Alma-Ata (Kazachstan), ktorý bol potvrdený Výkonnou radou UNDP/UNFPA (otvorenie úradu v Bratislave sa predpokladá v 2. polroku 2009).

V máji 2008 sa konalo 16. hodnotiace zasadnutie **Komisie OSN pre trvalo udržateľný rozvoj**, ktoré sa venovalo témam poľnohospodárstva, rozvoja vidieka, sucha, rozširovania púští a Afriky. SR bola zastúpená odborníkmi z Úradu vlády SR a Výskumného ústavu pôdoznanectva o ochrany pôdy.

SR aktívne pôsobila aj na pôde Organizácie **Spojených národov pre výživu a poľnohospodárstvo (FAO)** najmä prostredníctvom činnosti zástupcov MP SR. Záujmy SR v tejto oblasti presadzoval štátny tajomník MP SR na konferencii na vysokej úrovni k svetovej potravinovej bezpečnosti a klimatickým zmenám (Rím, jún 2008) a na 35. špeciálnom zasadnutí konferencie FAO (Rím, október 2008) a delegácia MP SR na 26. regionálnej konferencii FAO pre Európu – ministerskej konferencii (Innsbruck, jún 2008).

Všetky záväzky vyplývajúce z členstva v **Medzinárodnej organizácii práce (ILO)** vrátane povinností súvisiacich s aplikáciou prijatých dohovorov a odporúčaní ILO, si SR dôsledne splnila. V júni 2008 sa slovenská delegácia na čele s ministerkou práce, sociálnych vecí a rodiny aktívne zapojila do práce organizácie na 96. zasadnutí ILO.

V rámci **Európskeho strediska pre jadrový výskum (CERN)** sa experti SR zúčastňovali na technickom zdokonaľovaní Veľkého hadrónového urýchľovača (LHC) a súvisiacich zariadení, ako aj na transfere technológií. Išlo o potvrdenie silného zastúpenia SR tak vo vedení CERN-u, ako aj vo vedeckej komunite a o presadzovanie ekonomických záujmov SR. Slovensko pôsobilo ako člen vo Finančnom a vedeckom výbore CERN-u. Najvýznamnejším podujatím v rámci CERN-u bolo spustenie LHC 21. 10. 2008. So zámerom zvýrazniť podiel SR sa inauguračnej ceremónie za SR zúčastnil podpredseda vlády a minister školstva SR.

Praktická realizácia koncepcie spolupráce SR a **Organizácie OSN pre priemyselný rozvoj (UNIDO)**, v ktorej rámci sa SR už v roku 2005 etablovala ako nová donorská krajina, bola charakteristická dokončovaním realizácie projektov prvej - skúšobnej etapy. V roku 2009 sa pripravuje prechod do ďalšej etapy na základe pravidelných finančných príspevkov SR na rozvojové projekty UNIDO v tretích krajinách v súlade s prioritami koncepcie oficiálnej rozvojovej pomoci SR.

V snahe posilniť angažovanosť SR v **Organizácii Spojených národov pre vzdelanie, vedu a kultúru (UNESCO)** SR ustanovila svojho samostatného stáleho delegáta pri UNESCO

v hodnosti veľvyslanca. SR sa zapojila do práce medzivládnych orgánov organizácie ako aj Výkonnej rady UNESCO, kde je SR členom - Medzivládna koordinačná rada programu „Človek a biosféra“, poradný bioetický výbor COMEST, Medzivládny výbor pre bioetiku IGBS, Medzivládny výbor medzinárodného hydrologického programu IHP (SR bola zvolená za podpredsedu). V spolupráci s príslušnými gestormi (MK SR a MŠ SR) MZV SR vyvíjalo úsilie na zabezpečenie účinnej implementácie medzinárodnoprávných nástrojov, ktorých je SR zmluvnou stranou, predovšetkým ostatných troch dohôv UNESCO, ktorými sú Medzinárodný dohovor proti dopingov v športe, Dohovor UNESCO pre zachovanie nehmotného kultúrneho dedičstva a Dohovor UNESCO o ochrane a podpore rozmanitosti kultúrnych prejavov.

V júli 2008 Výbor Svetového dedičstva na zasadnutí v kanadskom Quebecu schválil „Drevené kostoly slovenskej časti Karpatského oblúka“ do prestížneho Zoznamu Svetového dedičstva UNESCO.

V súlade s rozhodnutím vlády SR z apríla 2008 predstaviteľ SR v **Dunajskej komisii (DK)** a splnomocnenec vlády SR pre výstavbu a prevádzku sústavy vodných diel Gabčíkovo-Nagymaros v spolupráci s ďalšími orgánmi a inštitúciami SR vyhodnocovali situáciu v DK a v slovensko-maďarskej Komisii pre hraničné vody v súvislosti s plavebnými podmienkami na slovensko-maďarskom úseku Dunaja. Slovenská strana presadzovala v DK principiálny zámer zlepšiť plavebné podmienky na spoločnom slovensko-maďarskom úseku Dunaja trvalo udržateľným spôsobom, tzn. prostredníctvom vzdutia hladiny Dunaja.

S cieľom podpory efektívneho multilateralizmu predstavovala jednu z priorit **slovenského predsedníctva v Rade Európy** koordinácia činností Rady Európy s inými medzinárodnými inštitúciami ako OBSE, EÚ, OSN s cieľom rozšíriť dialóg a praktickú spoluprácu a odstrániť pretrvávajúcu duplicitu v aktivitách. V tomto kontexte vystúpil minister zahraničných vecí SR J. Kubiš ako predseda Výboru ministrov Rady Európy na rokovaní Stálej rady OBSE, čím SR prispela k harmonizácii aktivít RE a OBSE.

1.2. Posilňovať bezpečnosť euroatlantického priestoru

Členstvo v **Severoatlantickej aliancii (NATO)** tvorí jeden zo základných pilierov slovenskej zahraničnej politiky. SR na pôde NATO aj v roku 2008 podporovala proces transformácie Aliancie v politickej aj obranno-vojenskej oblasti. Je to jediný spôsob ako zabezpečiť, aby Aliancia bola aj nastávajúcom období schopná efektívne reagovať na súčasné i novo vznikajúce bezpečnostné hrozby voči svojim členom aj euroatlantickému priestoru ako celku.

SR pokračovala v principiálnej podpore politiky „otvorených dverí“ NATO. Zaradila sa medzi krajiny podporujúce vyslanie pozitívnej odpovede Aliancie na žiadosti Gruzínska a Ukrajiny o zapojenie sa do Akčného plánu pre členstvo (MAP) v NATO. Napriek posunu poskytnutia MAP oboch krajinám SR sa vyslovovala za ďalšie prehĺbvanie politického dialógu, za využitie existujúcich rámcov Komisie NATO-Ukrajina a Komisie NATO-Gruzínsko, pričom účasťou posilnenej pomoci bude aj pravidelný cyklus ročných národných programov oboch krajín.

K zviditeľneniu aktivít zameraných na zvýšenie informovanosti ukrajinskej spoločnosti o činnosti NATO, s využitím slovenskej expertízy v tejto oblasti SR, výrazne prispela aj pozícia kontaktného veľvyslanectva NATO, ktorú v rokoch 2007 – 2008 vykonávalo Veľvyslanectvo SR v Kyjeve. Dôveru, ktorú si tým SR získala na strane Ukrajiny, ale aj partnerov v NATO, potvrdilo rozhodnutie vrcholných orgánov NATO v závere roka 2008 predĺžiť pôsobenie ZÚ SR Kyjev ako kontaktného veľvyslanectva NATO aj na obdobie ďalšieho dvojročného cyklu v r. 2009 – 2010.

Na aprílovom summite Aliancie v Bukurešti sa SR pripojila k rozhodnutiu pozvať Albánsko a Chorvátsko k členstvu v NATO. NR SR následne v októbri 2008 schválila protokoly o pristúpení oboch krajín k NATO. V súvislosti s pozvaním Macedónska (FYROM) vyjadrila

poľutovanie nad chýbajúcim konsenzom a zároveň vyjadrila želanie, aby tak bolo možné urobiť čo najskôr po dosiahnutí dohody o medzinárodne akceptovanom názve krajiny. SR taktiež podporovala všestranné prehlbovanie spolupráce NATO s Bosnou a Hercegovinou, Čiernou Horou a Srbskom v rámci programov Partnerstvo za mier a Intenzifikovaný dialóg, so zreteľom na úroveň ich vlastných ambícií.

SR podporovala naplňovanie záverov summitov NATO v Rige a Bukurešti v oblasti rozvoja partnerstiev Aliancie vo všetkých existujúcich formátoch, s primárnym zameraním sa na partnerov v rámci Euroatlantickej partnerskej rady v oblasti západného Balkánu a na Ukrajinu.

Slovenská republika vykonávala, presadzovala a podporovala na pôde NATO postoje a praktické kroky, ktoré vychádzali dôsledne z princípov medzinárodného práva a centrálnej úlohy OSN a jej Bezpečnostnej rady v medzinárodnom bezpečnostnom systéme. Z týchto princípov vychádzala SR aj pri riešení praktických úloh NATO v súvislosti s pôsobením Severoatlantickej aliancie v Afganistane a Kosove, kde sa Slovensko dôsledne zasadzovalo za striktné dodržiavanie mandátov daných rezolúciami BR OSN.

SR aktívne prispievala k formovaniu politiky Severoatlantickej aliancie v regióne západného Balkánu. Po jednostrannom vyhlásení nezávislosti Kosova sa SR angažovala pri definovaní ďalšieho pôsobenia NATO v operácii KFOR tak, aby jej mandát bol naďalej plne v súlade s rezolúciou OSN č. 1244/1999. SR zároveň kládla dôraz na to, aby jednotky NATO v operácii KFOR pokračovali v zaisťovaní bezpečnosti pre všetky skupiny miestnej populácie. Tomuto princípu bolo plne podriadené aj pôsobenie príslušníkov Ozbrojených síl SR v rámci operácie KFOR i na jednotlivých veliteľstvách Aliancie. Rovnako dôsledne SR uplatnila vyvážený prístup založený na rešpektovaní medzinárodného práva aj pri svojom hodnotení priebehu a politických následkov ozbrojeného konfliktu medzi Ruskom a Gruzínskom z augusta 2008. V tomto duchu vystupovala v diskusiách a pri rozhodovaní v rámci NATO.

Na pôde Aliancie SR presadzovala pozície podporujúce a posilňujúce transatlantickú väzbu a **spoluprácu medzi NATO a Európskou úniou**. Aktívnym zapojením sa do operácií NATO v Afganistane a v Kosove demonštrovala svoju solidaritu so spojencami a pripravenosť prevziať na seba svoj diel zodpovednosti za bezpečnosť širšieho euroatlantického priestoru vrátane znášania súvisiaceho politického, ľudského aj materiálneho bremena.

SR podporovala pokračujúcu obrannú transformáciu NATO, ktorá zostáva naďalej významným nástrojom adaptácie Aliancie na meniace sa bezpečnostné prostredie. Od obrannej transformácie sa očakáva návrh riešení, ako odstrániť nedostatok nasaditeľných, udržateľných a interoperabilných síl v súlade s prioritami stanovenými v Komplexnej politickej smernici. V tomto duchu SR podporila zvýšenie cieľov nasaditeľnosti a udržateľnosti ozbrojených síl členských krajín NATO.

Celkový počet príslušníkov Ozbrojených síl (OS) SR nasadených súčasne v rámci operácie ISAF v Afganistane v roku 2008 dosiahol 175 s perspektívou ďalšieho zvyšovania v priebehu roka 2009 (v zmysle mandátu schváleného Národnou radou SR v júni 2008) až do počtu 246. V závere roka 2008 pôsobilo 138 príslušníkov OS SR v operácii KFOR v Kosove. Do 16. 6. 2008 bola v uvedenej operácii nasadená aj jednotka dopravných vrtuľníkov s 35-člennou obsluhou. Celkovo možno konštatovať splnenie cieľa postupne zvyšovať účasť SR v operáciách pod vedením NATO. SR k tejto úlohe pristúpila aktívne a samostatne, na základe potrieb zaisťovať bezpečnosť euroatlantického priestoru, ako aj plniť prevzaté záväzky a demonštrovať solidaritu voči spojencom. Kroky SR pritom rešpektovali reálne ekonomické, zdrojové a personálne možnosti jednotlivých rezortov vlády SR.

SR sa v Aliancii angažovala v diskusii ako zefektívniť výkon operácií pod vedením NATO prostredníctvom koordinácie a spolupráce v rámci širšieho medzinárodného spoločenstva, osobitne s EÚ a OSN. V októbri 2008 bol preto partnerským subjektom distribuovaný akčný plán

komplexného prístupu, ktorý indikuje oblasti, kde by efektívnejšia spolupráca a koordinácia vojenských a civilných kapacít mohla priniesť výsledky pri riešení krízových situácií.

Snaha o bezpečnosť euroatlantického priestoru by nebola z hľadiska SR úplná bez angažovanosti krajiny v **Európskej bezpečnostnej a obrannej politike** (EBOP) EÚ. Zvyšovanie komplementarity pôsobenia NATO a EÚ považuje SR za veľmi prospešné. SR sa usilovala o zlepšenie spolupráce oboch organizácií na základe pragmatického prístupu na strategickej aj operačnej úrovni. Aj v tejto problematike SR aktívne vstupovala do prípravy správy GT/VP J. Solanu o implementácii Európskej bezpečnostnej stratégie (ESS), ktorá by dodatkom k pôvodnej stratégii mala načrtnúť nové oblasti a riešenia otázok bezpečnosti nástrojmi EÚ.

V rámci prípravy operácií a misií EBOP, SR pokračovala v účasti v operácii EUFOR Althea, misii EUPM v Bosne a Hercegovine a v misii EUBAM v Moldavsku. SR sa tiež zapojila do novej misie EULEX v Kosove. V prípade novovytvorenej vojenskej operácie EUFOR Čad/Stredoafričská republika sa SR aktívne zúčastňovala svojím vojenským expertom v rámci operačného centra v Mont Valerien. SR venovala pozornosť aj tvorbe civilných a vojenských spôsobilostí prostredníctvom vysielania vojenského a civilného personálu na školenia Európskej akadémie pre bezpečnosť a obranu (ESDC).

V súlade s vládou SR schválenou koncepciou pôsobenia SR v operáciách medzinárodného krízového manažmentu príslušníci OS SR a slovenskí vojenski pozorovatelia pokračovali v pôsobení v **mierových misiách OSN** (UNFICYP, UNDOF a UNTSO). V misii UNFICYP na Cypre je v súčasnosti nasadený celkovo najväčší slovenský vojenský kontingent (194 osôb). Pôsobenie slovenských vojakov na Cypre zostáva dôležitým prvkom celkového kontextu mimoriadne aktívnej politickej úlohy, ktorú SR už od roku 1993 zohráva pri sprostredkovaní dialógu medzi predstaviteľmi komunit oboch častí rozdeleného ostrova.

Pôsobenie vojenského kontingentu SR v misii OSN na Golanských výšinách (UNDOF) bolo ukončené v rámci pravidelnej rotácie v júni 2008. Kontingent SR bol nahradený príslušníkmi OS Chorvátska. V nadväznosti na tento krok došlo k posilneniu kontingentu príslušníkov OS SR na území Afganistanu (misia NATO ISAF).

Na rokovaníach **4. výboru VZ OSN** (Osobitný politický a dekolonizačný výbor) sa SR o. i. aktívne zúčastňovala práce jeho podvýborov – Osobitného výboru pre mierové operácie (C-34) a tiež Výboru pre informácie. SR sa zapájala do koordinačného mechanizmu EÚ, ktorá vystupovala ako hlavný aktér v rámci rokovaní o návrhoch rezolúcií 4. výboru pre VZ OSN. Rokovaniam dominovali problémové okruhy: riešenie problematiky mierových operácií OSN s cieľom posilnenia ich účinnosti, konflikt na Blízkom a Strednom východe, riešenie pomoci palestínskym utečencom so zameraním sa na aktivity Agentúry OSN pre pomoc palestínskym utečencom na Blízkom východe (UNRWA), situácia v Afganistane, prehlbovanie medzinárodnej spolupráce pri mierovom využívaní kozmu a výskume účinkov rádioaktívneho žiarenia, podpora pokračovania dekolonizačného procesu a implementácie deklarácie o udelení nezávislosti koloniálnym krajinám a národom.

Z pohľadu vojensko-bezpečnostnej agendy **OBSE** SR venovala pozornosť predovšetkým rusko-gruzínskemu konfliktu, otázke nezávislosti Abcházska a Južného Osetska, vývoju a rokovaniam v súvislosti s ruským suspendovaním Zmluvy o konvenčných ozbrojených silách v Európe (ZoKOS), jednostrannému vyhláseniu samostatnosti Kosova, skomplikovaniu postavenia misie OBSE v Kosove, iniciatíve prezidenta RF D. Medvedeva, zameranej na vytvorenie novej Európskej bezpečnostnej zmluvy a návrhu prezidenta FR N. Sarkozyho diskutovať túto tému na možnom summite OBSE v roku 2009. SR využívala formáty OBSE pri monitorovaní diania v krajinách, ktoré patria medzi teritoriálne priority slovenskej zahraničnej politiky (západný Balkán a východná Európa), ako aj v krajinách, v ktorých SR nemá svoje zastúpenie (južný Kaukaz, niektoré štáty Strednej Ázie).

Po ruskom suspendovaní ZoKOS sa SR aktívne zasadzovala za zachovanie tohto kľúčového prvku bezpečnostnej architektúry v Európe. SR, aj po jednostrannom vyhlásení nezávislosti Kosova, presadzovala zachovanie a posilnenie aktivít misie OBSE v Kosove, ktorá aj naďalej ostáva dôležitou súčasťou angažovania sa medzinárodného spoločenstva. V tejto misii pôsobí aj expert zo SR. Po vypuknutí konfliktu v Gruzínsku (august 2008) SR podporila vyslanie pozorovateľov OBSE (20 + 80) a ich pôsobenie na celom území vrátane oboch separatistických regiónov.

1.3. Bojovať proti globálnym výzvam a hrozbám

Zahraničná politika SR reflektuje prebiehajúce globálne pohyby, posun medzinárodných vzťahov smerom ku globálnemu multilateralizmu či multipolarite a nové trendy vo svetovej bezpečnostnej politike. Nové globálne trendy zvyrazňujú viaceré bezpečnostné riziká, ktoré majú vplyv na stabilitu medzinárodných vzťahov a priamo či nepriamo aj na postavenie Slovenska. Slovensko vníma globálne výzvy v ich širšom význame. Zaraďuje k nim meniaci sa svetový politický a hospodársky systém, demografický vývoj, medzinárodnú migráciu, prístup k energetickým, vodným a potravinovým zdrojom, klimatické zmeny alebo rastúci význam vedy, výskumu a vzdelávania. Táto časť správy sa však venuje predovšetkým hlavným bezpečnostným hrozbám. Problematikou ekonomických a sociálnych výziev sa zaoberá 2. kapitola tejto správy.

Jednu z najväčších hrozieb pre mier v súčasnom svete predstavuje **medzinárodný terorizmus**. Pôvodne regionálny problém sa po teroristických útokoch v USA z 11. septembra 2001 zmenil na problém globálny. V tomto kontexte sa do pozornosti bezpečnostnej politiky znova dostala aj agenda odzbrojenia. Vysoko aktuálnou ostáva otázka spoľahlivosti medzinárodného kontrolného systému nad obchodom s konvenčnými i nekonvenčnými zbraňami.

Boj proti terorizmu i v roku 2008 predstavoval naďalej jednu z priorít vlády SR a všetkých subjektov slovenského bezpečnostného systému. SR sa aktívne zapájala do medzinárodných protiteroristických aktivít a kategoricky odsudzovala terorizmus vo všetkých jeho formách, bez ohľadu na jeho pôvod a pozadie.

Slovensko sa zasadzovalo za plnenie zámerov „**Globálnej stratégie OSN pre boj proti terorizmu**“. Na podporu jej implementácie a pre vytvorenie integrovaného systému medzinárodnej spolupráce pod vedením OSN bolo kosponzorom projektu Medzinárodného procesu globálnej spolupráce v boji proti terorizmu. V rámci kosponzorstva SR v marci 2008 zorganizovala, spolu so švajčiarskou vládou a Centrom pre globálnu spoluprácu v boji proti terorizmu so sídlom v New Yorku, seminár o spolupráci OSN s regionálnymi, subregionálnymi a inými medzinárodnými organizáciami, ako aj s občianskou spoločnosťou.

SR sa zúčastňuje medzinárodnej spolupráce v rámci **Globálnej iniciatívy pre boj s jadrovým terorizmom**, ktorú predložili v júli 2006 počas summitu G-8 v Sankt Peterburgu, prezidentí Ruska a USA. Hlavným cieľom iniciatívy je vytvorenie dynamicky sa rozširujúcej dobrovoľnej siete partnerských krajín podporujúcich systematické a efektívne opatrenia na vybudovanie systému ochrany voči hrozbám jadrového terorizmu. Iniciatíva je zameraná aj na posilnenie schopností minimalizovať následky jadrového útoku formou spoločnej koordinácie už existujúcich programov v kombinácii s cvičeniami v oblasti krízového manažmentu.

SR aktívne pôsobila v **Konferencii o odzbrojení (KO)**. Najdôležitejším momentom v roku 2008 bolo vystúpenie ministra zahraničných vecí J. Kubiša v segmente KO na vysokej úrovni. Minister opätovne potvrdil maximálnu podporu, ktorú SR dlhodobo poskytuje substantívnym aktivitám konferencie a procesu budovania konsenzu pri programe práce konferencie. SR vyslala jednoznačný signál, že KO stále prikladá dôležitosť ako fóru, ktoré nemá v (rozhodujúcich) odzbrojovacích procesoch alternatívu.

SR na pôde **Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu (MAAE)** podporila procesy smerujúce k mierovému a bezpečnému využívaniu jadrovej energie. Predovšetkým podpora zefektívňovaniu verifikačného piliera MAAE bola odpoveďou na globálnu hrozbu šírenia jadrových zbraní. Preto sa SR, spolu s partnermi z EÚ v Rade guvernérov agentúry, usilovala o uspokojivé riešenie otvorených otázok, ako sú iránsky jadrový program, jadrová otázka v KLDK a údajné jadrové zariadenia v Sýrii. SR počas 52. generálnej konferencie MAAE hlasovala o rezolúciách týkajúcich sa jadrových otázok na Blízkom východe v súlade so záujmami SR a koordinovaným stanoviskom EÚ.

V súlade s národným záujmom zvyšovať energetickú bezpečnosť krajiny Slovensko cieľavedome vyvíjalo aktivity na relevantných fórach MAAE pre podporu ďalšieho rozvoja využívania jadra na energetické účely. Uvedená skutočnosť má osobitný význam pre SR ako krajinu, ktorá významné percento svojich energetických potrieb uspokojuje práve týmto spôsobom. S tým súvisí aj slovenská podpora mandátu a projektom MAAE na poli jadrovej bezpečnosti a zabezpečenia.

SR podporovala pokračovanie budovania **Organizácie Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBTO)**. Jej vzniku doteraz prekážalo nenadobudnutie platnosti zakladajúceho dokumentu – Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok (CTBT). Významným krokom bolo pripojenie podpisu ministra zahraničných vecí SR J. Kubiša k 4. ministerskej deklarácii na podporu CTBT (New York, 24. 9. 2008).

Na pôde **Skupiny jadrových dodávateľov – kontrolný režim (NSG)** sa SR pripojila ku konsenzu ohľadne udelenia výnimky zo smerníc režimu pre umožnenie civilnej jadrovej spolupráce s Indiou. Tá dovoľí tejto krajine efektívne reagovať na jej rastúce energetické potreby spôsobom zohľadňujúcim výzvy globálnych klimatických zmien. SR sa zasadila o to, aby zdokonaľovanie praktík režimu prevencie nežiadúceho šírenia jadrových technológií nemalo negatívne a nespravodlivo obmedzujúce dosahy na možnosti účastníckych krajín v otázke akvizície jadrových technológií (hlavné plenárne zasadnutie v máji 2008).

Na 2. zasadnutí Prípravného výboru (PrepCom) VIII. hodnotiacej konferencie **Zmluvy o nešírení jadrových zbraní** v Ženeve (máj 2008) sa SR podieľala na príprave podmienok pre taký hodnotiaci proces zmluvy, ktorý by posunul dianie v jeho troch pilieroch (*nešírenie, jadrové odzbrojenie, mierové využívanie jadrovej energie*) zo stagnácie, do ktorej sa dostal od poslednej úspešnej konferencie v roku 2000. SR presadila koncept pozitívneho prístupu pri hľadaní riešenia palivového cyklu s cieľom poskytnúť stimuly, ktoré by mali jednotlivé krajiny prilákať k podpore medzinárodných centier namiesto budovania vlastných obohacovacích kapacít.

SR bola v marci 2008 jednomyseľne zvolená za predsedu **Výkonnej rady Organizácie pre zákaz chemických zbraní (OPCW)** so sídlom v Haagu. Funkciu prevzala 12. 5. 2008 na dobu jedného roka. Pôsobením v tejto funkcii SR naplňa svoje ambície zefektívniť rozhodovacie procesy OPCW najmä pri implementácii Dohovoru o zákaze chemických zbraní (CWC) týkajúcich sa likvidácie chemických zbraní a medzinárodnej pomoci krajinám pri účinnom monitoringu využívania chemických látok. Vo svojej funkcii posilňuje tiež dialóg s priemyslom s cieľom zabrániť zneužitiu chemických látok a rozširuje univerzalizáciu CWC.

Slovensko poskytlo OSN výročný výkaz o aktivitách súvisiacich so zákazom biologických zbraní vyplývajúci z tzv. opatrení na budovanie dôvery **v rámci Dohovoru o zákaze biologických zbraní (BWC)**. Naďalej tak patrí k malej skupine z celkového počtu 161 zmluvných štátov BWC, ktoré si tento záväzok plnia (*každý rok ho splnilo iba 23 štátov*).

S cieľom podporiť udržanie medzinárodného mieru a bezpečnosti SR aktívne zapájala do tvorby politiky **Wassenaarskeho usporiadania (WA)** - režimu kontroly exportu konvenčných zbraní a položiek dvojako použitia – ktorý má za cieľ predchádzať destabilizujúcej akumulácii zbraní najmä v rizikových regiónoch. Cez implementáciu kontrolných režimov exportu na tejto pôde sa SR zasadzovala o vývoj kontrolného režimu tak, aby prípadné zmeny neznevýhodňovali

niektoré účastnícke krajiny pri rozhodovaní o vývozech vojenského materiálu. Išlo hlavne o otázku najlepšíh praktík v oblasti kontroly re-exportu.

SR sa podieľala na implementácii úloh a záväzkov **OBSE v oblasti boja proti terorizmu, výroby a pašovaniu nelegálnych drog a v oblasti ochrany hraníc**. Presadzovala aktivity OBSE, ktoré účinne znižujú riziká a dosah aj na SR.

Nadväzujúc na tematické priority počas úspešného pôsobenia na poste nestáleho člena BR OSN v rokoch 2006/2007 SR naďalej presadzovala aktívne zapojenie sa všetkých relevantných zložiek systému OSN do podpory **reformy bezpečnostného sektoru (RBS)**, pri súčasnom dôslednom rešpektovaní princípu národného vlastníctva týchto procesov členskými štátmi OSN. SR pokračovala v činnosti na poste predsedu Skupiny priateľov OSN pre RBS ako významného komunikačného kanála medzi Sekretariátom OSN a členskými štátmi. Pokračovala i v úlohe koordinátora tzv. základnej skupiny krajín pre RBS v rámci OSN. V tomto kontexte SR pokračovala v organizovaní odborných podujatí a aktivít zameraných najmä na zvyšovanie povedomia členských štátov OSN o RBS a jej jednotlivých zložkách (vrátane ľudských práv, právneho štátu a rozvojových otázok), na zabezpečenie podpory členských štátov projektom a budovaní kapacít OSN pre RBS.

Tieto prístupy presadzovala SR aj počas rokovaní **Osobitného výboru VZ OSN pre mierové operácie (C-34)** na jar 2008, kde SR bola (spolu s UK) poverená vedením rokovaní s ostatnými hlavnými zoskupeniami štátov v mene EÚ. Aj vďaka výraznému úsiliu SR sa do správy zo zasadnutia C-34 podarilo presadiť kvalitný text o podpore OSN pre RBS vrátane vzatia na vedomie komplexnej správy generálneho tajomníka OSN o prístupoch OSN k RBS z 23. 1. 2008. Jeden z dôležitých impulzov na jej vypracovanie vzišiel z otvorenej diskusie BR OSN k RBS (20. 2. 2007) počas slovenského predsedníctva v BR OSN. Predsednícke vyhlásenie prijaté na tejto schôdzi pripravila a predložila SR. BR OSN túto správu prerokovala v máji 2008 počas britského predsedníctva aj za účasti ministra zahraničných vecí SR J. Kubiša. Minister J. Kubiš na zasadnutí vystúpil na základe osobitného pozvania britského predsedníctva BR OSN z titulu iniciátora diskusie v BR OSN v roku 2007 a tiež z pozície predsedníckej krajiny Skupiny priateľov OSN pre RBS. Minister J. Kubiš otvoril aj odborné podujatie, organizované SR v New Yorku, venované podpore OSN pre RBS na Haiti a vo Východnom Timore. Podujatie zaznamenalo značný pozitívny ohlas medzi zúčastnenými. Aj v kontexte úspešného spoločného slovensko-juhoafrického workshopu o podpore OSN pre RBS v Afrike z roku 2007 SR naďalej aktívne pôsobila v smere posilňovania regionálneho a subregionálneho prístupu k RBS. Podporila prípravu ďalších regionálnych workshopov, najmä v regiónoch Ázie a Latinskej Ameriky, ktoré by sa mali uskutočniť v roku 2009.

Slovensko ponúklo kandidatúry svojich expertov do tvoriacej sa expertnej databázy OSN pre RBS na základe spolupráce MZV SR a MO SR. V téme RBS pokračovala SR v úzkej odbornej spolupráci so Ženevským centrom pre demokratickú kontrolu ozbrojených síl (DCAF).

Valné zhromaždenie OSN, ako aj relevantné odborné organizácie systému OSN, reagovali na znepokojujúce vplyvy, ktoré pre globálnu stabilitu a zabezpečenie globálnych verejných zdrojov predstavuje súčasná **energetická, potravinová a finančná kríza**, ale aj **hrozba klimatických zmien**, šírenie epidémie HIV/AIDS, ilegálna migrácia, nadnárodný organizovaný zločin a iné. Bolo zvolaných niekoľko neformálnych tematických interaktívnych diskusií VZ OSN, ktoré sa zaoberali hľadaním spoločných odpovedí na riešenie otázok šírenia epidémií, rozvoja, chudoby a hladu, podporu rozvoja a zmiernenie negatívnych dopadov predovšetkým na rozvojové krajiny. V júni 2008 sa konalo plenárne zasadnutie VZ OSN na vysokej úrovni, na ktorom členské krajiny prehodnotili plnenie Deklarácie o HIV/AIDS z roka 2001. SR bola zastúpená odborníkmi Štátneho zdravotného ústavu SR. V septembri 2008 sa minister zahraničných vecí SR J. Kubiš zúčastnil na zasadnutiach VZ OSN na vysokej úrovni k plneniu miléniových rozvojových cieľov (okružly stôl „Chudoba a hlad“) a rozvojovým potrebám Afriky.

Prezentoval SR ako krajinu, ktorá si uvedomuje svoje miesto pri riešení globálnych výziev, ale aj zodpovednosť voči chudobným krajinám rozvojového sveta.

Spolupráca SR so **Svetovou zdravotníckou organizáciou (WHO)** pokračovala na báze dvojiročných programov. Napriek tomu, že SR patrí do skupiny krajín s pomerne nízkym výskytom HIV/AIDS, venovala tejto problematike náležitú pozornosť. V roku 2008 SR pôsobila v Koordinačnej rade UNAIDS.

Účasť generálneho riaditeľa **Úradu OSN pre drogy a kriminalitu (UNODC)** A. M. Costu na konferencii GLOBSEC 2008 v Bratislave (17. 1. 2008) znamenala významný prvok spolupráce SR a UNODC v kontexte bezpečnostnej agendy a riešenia otázok globálnych hrozieb. Orgány SR činné v trestnom konaní boli aktívnym partnerom UNODC v rámci boja proti obchodovaniu s ľuďmi. Štátny tajomník MV SR a národný koordinátor boja proti obchodovaniu s ľuďmi sa zúčastnil Viedenského fóra boja proti obchodovaniu s ľuďmi (UN GIFT, Viedeň, február 2008). V jeho rámci SR prezentovala svoje poznatky nielen ako krajina pôvodu, ale tiež cieľová krajina a predložila návrh na etablovanie dátového centra pre komplexnú výmenu informácií v tejto agende.

Pokračovaním aktivít SR pri implementácii medzinárodných záväzkov OSN v boji proti nadnárodnému organizovanému zločinu a realizácii projektov boja proti obchodovaniu s ľuďmi, ľudskými orgánmi je od roku 2008 aj účasť SR na komplexnom projekte **Medzinárodnej organizácie pre migráciu (IOM)**, Federálneho ministerstva vnútra Rakúskej republiky a Európskej komisie v rámci projektu „Vypracovanie smerníc pre zber dát o obchodovaní s ľuďmi vrátane porovnateľných indikátorov“.

SR sa pravidelne zúčastňovala zasadnutí orgánov **Úradu vysokého komisára OSN pre utečencov (UNHCR)**. Monitorovali sa aktivity UNHCR s cieľom presadzovať názory SR v problematike utečencov a migrácie v kontexte spoločného postupu EÚ. Napriek vyjadrenej podpore členstvu SR vo Výkonnom výbore UNHCR zo strany odborného gestora, tzn. MV SR, sa v roku 2008 nezačal proces získavania členstva a táto snaha by sa mala premietnuť v aktivitách SR v nasledujúcom roku.

1.4. Rozširovať priestor slobody, demokracie, rešpektovania ľudských práv, vlády zákona a dobrého riadenia

Slovensko prostredníctvom svojej zahraničnej politiky aktívne uplatňovalo princípy ľudských práv, ktoré sú súčasťou medzinárodného právneho poriadku. Od začiatku roku 2008 pokračovalo **predsedníctvo Slovenskej republiky vo Výbore ministrov Rady Európy (RE)**, ktoré SR odovzdala v máji 2008 Švédsku. Hlavným úsilím Slovenska bolo upriamiť pozornosť členských štátov RE a ďalších partnerov na základné hodnoty organizácie. Prioritne sa zameralo na oblasti, kde môže prispieť vlastnou skúsenosťou. Súčasne sa snažilo vyvážené pôsobiť na všetkých úrovniach: národnej, medzinárodnej i na úrovni manažmentu organizácie. Sústredilo sa na nasledovné priority:

- Európa občanov: priblíženie sa medzinárodného spoločenstva a občana;
- transparentná a efektívna Rada Európy: koordinácia činností RE s inými medzinárodnými inštitúciami ako OBSE, EÚ, OSN s cieľom rozšíriť dialóg a praktickú spoluprácu a odstrániť pretrvávajúcu duplicitu v aktivitách;
- podpora spoločných základných hodnôt: ľudských práv, právneho štátu a demokracie.

Predsedníctvo vo Výbore ministrov RE poskytlo SR nielen možnosť potvrdiť záujem o zjednotenú a demokratickú Európu, podporu a rozvíjanie jej hodnôt, ale aj príležitosť pre vlastnú pozitívnu prezentáciu. MZV SR bolo koordinátorom podujatí predsedníctva, ktoré organizovali predovšetkým jednotlivé rezorty vlády. Poskytovalo im potrebnú odbornú pomoc.

Išlo najmä o konferencie na témy vzdelávania a výchovy rómskych detí a mládeže, miestnej a regionálnej samosprávy, stretnutie zástupcov členských štátov RE pred Európskym súdom pre ľudské práva, workshop k implementácii Európskeho dohovoru o krajine, konferenciu pri príležitosti 10. výročia nadobudnutia platnosti Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov a ďalšie. V spolupráci s Ústavným súdom Bieloruska a Benátskou komisiou usporiadala SR v Minsku expertný právny seminár za účasti predstaviteľov bieloruskej exekutívy i občianskej spoločnosti. V Bratislave sa uskutočnilo diskusné fórum slovenských mimovládnych organizácií a Konferencie medzinárodných mimovládnych organizácií, ktoré majú pri RE účastnícky štatút. SR iniciovala aj proces zintenzívnenia spolupráce medzi RE a Pracovnou skupinou pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vzdelávania, zachovania pamiatky a výskumu holokaustu ITF. Minister zahraničných vecí SR pravidelne prezentoval pozície k politickým i právnym bodom agendy, zúčastnil sa na viacerých multilaterálnych stretnutiach, osobitne na plenárnych zasadaniach Parlamentného zhromaždenia RE, zasadaní Stálej rady OBSE, Rady OSN pre ľudské práva a tiež na tzv. štvorstrannom stretnutí RE a EÚ. Dôležitosť tejto úlohy zdôraznili svojimi návštevami v Štrasburgu tiež prezident a predseda vlády SR. V roku 2008 navštívili Slovensko zástupkyňa generálneho tajomníka a komisár RE pre ľudské práva ako aj predseda Európskeho súdu pre ľudské práva a tajomník Benátskej komisie.

Na pôde **OBSE** SR presadzovala silné a autonómne postavenie Úradu OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva (ODIHR) vo Varšave. Popri politickej podpore ODIHR sa aktívne podieľala na práci tejto inštitúcie najmä vyslaním viac ako 10 slovenských pozorovateľov do misií ODIHR monitorujúcich voľby v účastníckych krajinách OBSE. SR sa podieľala na posilňovaní práce vybraných misií a ich aktivít v ľudskoprávnej oblasti a presadzovala zvyšovanie zastúpenia svojich odborníkov v týchto misiách. V súčasnosti SR má v misiách OBSE 7 expertov. MZV SR aktívne a konštruktívne komunikovalo s predstaviteľom OBSE pre slobodu médií po vznesení jeho kritiky na adresu slovenského tlačového zákona v záujme poukázať na neopodstatnenosť obáv z obmedzenia slobody tlače a prejavu v SR.

SR úspešne naplnila hlavnú prioritu v rámci agendy ľudských práv systému OSN – **zvolenie za člena Rady OSN pre ľudské práva**. Vo voľbách 21. 5. 2008 počas 62. VZ OSN v New Yorku bola SR zvolená vysokým počtom 135 hlasov. Z pohľadu SR ide o historický úspech, keďže za éry samostatnosti nebola členom tohto významného orgánu, ani jeho predchodkyne – bývalej Komisie OSN pre ľudské práva.

Minister zahraničných vecí J. Kubiš sa v marci 2008 zúčastnil na 7. zasadnutí Rady OSN pre ľudské práva, kde v rámci segmentu na vysokej úrovni vystúpil s prejavom aj ako predseda Výboru ministrov Rady Európy. SR na zasadnutí okrem iného kosponzorovala rezolúciu o prijatí Opčného protokolu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach. V období apríl až jún 2008 bola SR v Ženeve koordinátorom východoeurópskej regionálnej skupiny pre oblasť ľudských práv. Prvé zasadnutie rady v pozícii člena absolvovala SR v septembri 2008. Svoje postoje koordinovala najmä s členmi z EÚ. Predsedníckou krajinou EÚ bola SR poverená zastupovaním v rokovaní o rezolúcii k ľudským právam v Kambodži.

V roku 2008 začala Rada OSN pre ľudské práva proces **univerzálneho periodického hodnotenia ochrany ľudských práv** (Universal Periodic Review – UPR). V jeho rámci bude postupne hodnotený každý členský štát OSN. V tejto súvislosti MZV SR iniciovalo vytvorenie medzirezortnej pracovnej skupiny pre prípravu hodnotenia SR, ktoré sa uskutoční v máji 2009 v Ženeve.

Na pôde **3. výboru VZ OSN v New Yorku** sa SR okrem iného formou kosponzoringu viackrát pripojila k dôležitým pokračujúcim i novým iniciatívam (globálne moratórium na trest smrti, spolupráca medzi Radou Európy a OSN, úloha ombudsmanov pri ochrane ľudských práv a iné). SR vyvíjala aj aktivity smerom k implementácii už prijatých rezolúcií BR OSN v oblasti ochrany práv žien a detí, najmä v ozbrojených konfliktoch. SR naďalej pôsobila vo výkonnej rade

INSTRAW (Medzinárodný výskumný a vzdelávací inštitút OSN pre zlepšenie postavenia žien), kde jej členstvo potrvá do roku 2009. SR presadzovala princíp zodpovednosti chrániť, prijatý svetovým summitom OSN v roku 2005, a to aj ako člen Skupiny priateľov generálneho tajomníka OSN pod vedením Kanady.

SR si naďalej dôsledne plnila povinnosti vyplývajúce z ľudskoprávných dohovorov, ktorých je zmluvnou stranou. SR v júli 2008 pred Výborom OSN pre odstránenie diskriminácie žien (CEDAW) v New Yorku prezentovala druhú, tretiu a štvrtú periodickú správu k príslušnému dohovoru. Interaktívny dialóg medzi členmi výboru a slovenskou delegáciou bol zameraný na aplikáciu článkov dohovoru v SR. MZV SR v spolupráci s vecne príslušnými rezortmi spracovalo šiestu až ôsmu periodickú správu k Dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie, druhú periodickú správu k Medzinárodnému paktu o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach, tretiu periodickú správu k Medzinárodnému paktu o občianskych a politických právach a Druhú správu o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v SR. Neboli zaregistrované žiadne nové individuálne sťažnosti od občanov SR pred monitorovacími zmluvnými orgánmi OSN.

V septembri 2008 uskutočnila Európska komisia proti rasizmu a intolerancii Rady Európy (ECRI) monitorovaciu návštevu SR v rámci pravidelného monitoringu jednotlivých členských krajín Rady Európy. Išlo v poradí už o 4. návštevu SR, na ktorej základe následne ECRI vypracuje svoju pravidelnú správu o hodnotení SR v oblasti boja proti rasizmu a intolerancii.

SR pokračovala v dialógu s Maďarskou republikou v rámci existujúcich mechanizmov vytvorených na základe zmluvy o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi oboma krajinami s cieľom budovať stabilné a harmonické vzájomné vzťahy orientované na budúcnosť. SR v júni 2008 zorganizovala 8. zasadnutie Zmiešanej slovensko-maďarskej komisie pre záležitosti menšín a koordinovala plnenie odporúčaní z jej predchádzajúcich zasadnutí. Strany konštatovali, že odporúčania sa plnia, pričom väčšina týchto odporúčaní nie je formulovaná ako jednorazová úloha, ale predpokladá pravidelné a priebežné plnenie. Zmiešaná komisia potvrdila, že je efektívnym nástrojom riešenia prípadných otvorených otázok týkajúcich sa záležitostí menšín.

SR aj v roku 2008 aktívne participovala na činnosti Pracovnej skupiny pre medzinárodnú spoluprácu v oblasti vzdelávania, zachovania pamiatky a výskumu holokaustu ITF.

Pod záštitou generálneho riaditeľa UNESCO a v spolupráci s UNESCO zorganizovali Slovenská komisia pre UNESCO a Ministerstvo zahraničných vecí SR dňa 11.12.2008 v Bratislave **medzinárodnú konferenciu „Etické a sociálne výzvy“** pri príležitosti 60. výročia vyhlásenia Všeobecnej deklarácie ľudských práv.

1.5. Regulovať migráciu v súlade so záujmami SR

SR rieši problematiku migrantov najmä v rámci EÚ zoskupení a organizácií, ktorých je členom, predovšetkým EÚ. Na pôde EÚ SR kontinuálne participovala na spoločných rozhodnutiach a aktívne sa podieľala na návrhoch v rámci relevantných spoločných politík, ktoré zohľadnia záujmy SR. Na úrovni EÚ boli dosiahnuté politické dohody, ktoré prispievajú k lepšej regulácii migrácie aj v podmienkach SR.

Z pohľadu možného využitia legálnej migrácie v súlade s potrebami pracovného trhu SR najvýznamnejšia je politická dohoda na úrovni Rady na návrhu smernice o podmienkach vstupu a pobytu vysokokvalifikovaných pracovníkov z tretích krajín na územie členských štátov (tzv. modré karty EÚ). Tá má za cieľ zatriktívniť prostredie EÚ pre vysokokvalifikovaných cudzincov a doplniť tak ich nedostatok na pracovných trhoch, ktorý vo vybraných sektoroch zaznamenáva už aj SR. V procese rokovaní sa SR zároveň zasadzovala za zachovanie princípov

komunitárnej preferencie pred pracovníkmi z tretích krajín, vzhľadom na pretrvávajúce obmedzenia pre občanov SR na pracovných trhoch Rakúska, Nemecka, Dánska a Belgicka.

SR aktívne podporovala rozšírenie globálneho prístupu k migrácii smerom na východ a juhovýchod od EÚ. Konzistentne podporovala projekty EÚ zamerané na túto geografickú oblasť, najmä vytvorenie kooperačnej platformy pre Ukrajinu, Moldavsko a čiernomorský región. SR sa aktívne zapojila do pilotného projektu Mobilného partnerstva s Moldavskom, ktorý bude pokračovať v roku 2009.

SR úspešne presadila svoje záujmy pri príprave strategických návrhov z oblasti migrácie. Najvýznamnejším bol Európsky pakt o imigrácii a azyle, ktorý prijala Európska rada v októbri 2008 a ktorý bude tvoriť základ pre ďalší vývoj spoločnej migračnej a azylovej politiky EÚ.

SR sa aktívne podieľala aj na prijímaní spoločných opatrení v oblasti nelegálnej migrácie a na rokovaní o readmisných dohodách Spoločenstva. Najvýznamnejším úspechom v tejto súvislosti bolo prijatie tzv. návratovej smernice, stanovujúcej transparentné a rovnaké minimálne spoločné pravidlá pre návratovú politiku členských štátov EÚ. Aktívna účasť zo strany SR bola zabezpečená aj pri implementácii existujúcich readmisných dohôd a pri príprave mandátu pre uzavretie novej readmisnej dohody s Gruzínskom.

Téma migrácie je najpálčivejšia v regióne Stredozemného mora. SR sa zapojila do nového projektu „EuroMed Migration II“, zameraného na rozvoj spolupráce a dialógu v oblasti migrácie medzi EÚ a krajinami okolo Stredozemného mora. Projekt bude pokračovať aj v roku 2009.

SR sa podieľala na príprave i úspešnom priebehu II. euro-africkej ministerskej konferencie o migrácii a rozvoji (Paríž, november 2008) a aktívne sa zapojila aj do prípravy Globálneho fóra pre migráciu a rozvoj (Manila, október 2008).

2. Prosperujúce Slovensko a trvalo udržateľný rozvoj

2.1. Podporovať hospodársky rozvoj, prosperitu a presadzovať ekonomické záujmy SR

Ekonomická dimenzia diplomacie

Globalizácia, tvrdé konkurenčné prostredie a smerovanie svetovej ekonomiky vyžadujú maximálne zefektívniť ekonomickú dimenziu diplomacie. SR má otvorené, proexportne zamerané hospodárstvo s výrazne limitovanými surovinovými zdrojmi a malým vnútorným trhom. Spôsobuje to závislosť hospodárskeho rozvoja od globálnych ekonomických pohybov a kríz. Prebiehajúce geopolitické pohyby vyžadujú aj výrazné posilnenie väzby medzi vnútornou a vonkajšou hospodárskou politikou, vyžadujú synergickú súčinnosť rezortov. Ekonomický rozmer diplomacie je neoddeliteľnou súčasťou zahraničnej politiky SR.

Svetová hospodárska situácia sa v ostatnom období výrazne skomplikovala a jej ďalšia perspektíva je neobvykle neistá. Finančná kríza sa dotýka aj ekonomiky SR. Postupne sa začína prejavovať v klesajúcich prognózach hospodárskeho rastu a vývoji zamestnanosti. V tejto situácii narastá význam aktivít pracovníkov zahraničnej služby SR pri plnení ekonomických cieľov zahraničnej politiky SR. Jej efektívne a synergické pôsobenie je zamerané na naplnenie prijatých opatrení vlády na prekonanie dosahov globálnej finančnej krízy.

Vo februári 2008 sa z iniciatívy MZV SR konal okrúhly stôl na tému „Ekonomická dimenzia diplomacie“. Zúčastnili sa ho predstavitelia podnikateľských združení a organizácií so zámerom viesť dialóg o úlohách diplomacie pri podpore aktivít slovenských podnikateľských subjektov. Dôležitá bola ich požiadavka týkajúca sa legislatívneho procesu na pôde EÚ a schopnosti SR včas identifikovať prípadné riziká pre podnikateľské prostredie v SR. V máji 2008 sa uskutočnil pracovný seminár "Proces prípravy a prijímanie ekonomickej legislatívy EÚ". Bol súčasťou krokov na praktické naplnenie úloh v oblasti ekonomickej diplomacie. Účastníci

vyjadrili záujem na zlepšení prenosu informácií a koordinácie štátnych orgánov s podnikateľskou sférou s cieľom viac zapojiť podniky a firmy do rozhodovacích procesov.

Strategickým opatrením MZV SR, posilňujúcim ekonomickú zložku zahraničnej politiky SR, bolo vytvorenie samostatnej sekcie hospodárskej spolupráce a rozvojovej pomoci v rámci modernizácie organizačnej štruktúry rezortu. Rešpektujúc rozdelenie zodpovednosti jednotlivých orgánov štátnej správy nosnými aktivitami sekcie je plánovanie, organizovanie a analýza aktivít MZV SR v agende ekonomickej diplomacie, usmerňovanie ZÚ SR v ich aktivitách, podpora exportu, získavanie zahraničných investícií, rozvíjanie spolupráce v oblasti vedy a výskumu, v súčinnosti s MH SR zabezpečovanie riadenia obchodno-ekonomických aktivít prednostne tých ZÚ SR, na ktorých nie sú vytvorené obchodné oddelenia. V záujme naplnenia reálnych potrieb podnikateľskej sféry MZV SR viedlo sériu rozhovorov s predstaviteľmi MH SR, SOPK, Eximbanky, AZZZ, SARIO, Klubu 500 a s ďalšími reprezentantmi hospodárskeho sektora SR. Vychádzajúc z týchto rozhovorov MZV SR začalo prácu na príprave koncepcia ekonomickej diplomacie v podmienkach rezortu zahraničia. Jedným z prvých príkladov realizovaných aktivít je aj spolupráca MZV SR s MDPT SR pri prezentáciách pripravovaného procesu PPP projektov pre vybrané veľvyslanectvá, akreditované v SR.

MF SR vypracovalo v roku 2008 Plán prípravy zmlúv o podpore a vzájomnej ochrane investícií na rok 2009, v rámci ktorého definovalo stratégiu uzatvárania zmluvných vzťahov v oblasti investícií ako aj podpory investičných aktivít slovenských korporátnych investorov v zahraničí. Stratégia predpokladá operatívnu spoluprácu expertov MF SR s príslušnými útvarmi MZV SR a ZÚ SR v zahraničí, a to za účelom plného oboznámenia sa s investičným prostredím a identifikácie relevantných investičných príležitostí v danej krajine a tieto následne prezentovať hlavným predstaviteľom slovenského priemyslu, aby sa mohli zapojiť do realizácie investičných projektov.

Pôsobenie v medzinárodných ekonomických organizáciách

Osobitnú dôležitosť SR pripisuje pôsobeniu v **Organizácii pre ekonomickú spoluprácu a rozvoj (OECD)**. Základným poslaním členstva SR v tejto globálnej organizácii je v úzkej súčinnosti so Sekretariátom a expertmi OECD napomáhať rozvoj ekonomiky SR a zdokonaľovať jednotlivé sektorové politiky. Rozhodujúcou aktivitou bolo uskutočnenie pravidelného **Ekonomického prehľadu SR**, ktorého výsledky boli prezentované začiatkom decembra 2008. Výstupy OECD z monitorovania jednotlivých sektorov ekonomiky SR sú pre vládu SR dôležitým nástrojom pre identifikovanie oblastí, na ktoré je potrebné sa prioritne zamerať pri riadení kľúčových ekonomických oblastí. Priaznivé vyznenie ekonomického prehľadu SR iba potvrdilo celkovo pozitívne vnímanie SR zo strany tejto organizácie, čo bolo dôležitým momentom aj v období pred rozhodnutím Európskej rady o vstupe SR do Európskej menovej únie (jún 2008).

Pozornosť organizácie aj SR sa upriamovala i na tému finančnej krízy. Pred vládami a ekonomickými expertmi OECD stojí úloha prispieť k hľadaniu východísk zo súčasnej krízovej situácie a stabilizovať ekonomický vývoj. Aktívnu participáciu vo Výbore pre finančné trhy a Výbore pre ekonomické prehľady OECD sa do tohto procesu zapojila aj SR.

SR sa zapojila aj do aktivít organizovaných OECD v rámci hľadania odpovedí na výzvu predstavovanú klimatickou zmenou (ministerská schôdzka Výboru pre environmentálnu politiku, zasadnutia Rady ministrov, parlamentný seminár na vysokej úrovni a iné), vývojom svetových cien potravín, potrebou prevencie korupcie v medzinárodných obchodných transakciách, najnovším vývojom v oblasti politik trhu práce a migrácie. S cieľom získania najnovších poznatkov MPSVR SR účinne spolupracovalo s OECD pri témach tzv. návratovej migrácie, migrácie zdravotníckych pracovníkov či riadenej pracovnej ekonomickej migrácie. K uvedeným témam sa uskutočnila v Bratislave v septembri 2008 medzinárodná konferencia na ministerskej úrovni. V záujme využitia poznatkov OECD v oblasti verejnej správy je na úrovni Úradu vlády

SR v štádiu rozpracovania projekt s účasťou OECD „Expertné posúdenie vývoja e-Governmentu v SR“, ktorého úlohou je pomôcť vláde SR pri realizácii Národnej koncepcie informatizácie verejnej správy.

SR venovala väčšiu pozornosť zvyšovaniu efektivity rozvojovej pomoci prostredníctvom činnosti výboru OECD pre rozvojovú pomoc a osobitne jeho pracovnej skupiny pre efektivitu rozvojovej pomoci i účasťou v práci Riadiacej rady Rozvojového centra OECD.

V júni 2008 sa uskutočnilo zasadnutie Ministerskej schôdzky OECD (MCM 2008). Jednou z hlavných tém bola reforma financovania OECD. Aj napriek úsiliu členských krajín sa nepodarilo v plnej miere prijať systém financovania organizácie, ktorý by predstavoval komplexný balík riešení na zefektívnenie činnosti a udržateľnosti financovania OECD do budúcnosti. Schválený mechanizmus znamená pre Slovenskú republiku výrazné zvýšenie členských príspevkov.

Globálny rozmer pôsobnosti OECD zvyrazňuje činnosť jej **Medzinárodnej energetickej agentúry (IEA)**, ktorej členom sa SR stala v závere roku 2007. Prvý rok členstva priniesol povinnosť plniť záväzky vyplývajúce z Medzinárodného energetického programu (IEP). Vzhľadom na skutočnosť, že jedným z cieľov tohto dohovoru je dosiahnuť a garantovať vysokú úroveň bezpečnosti zásobovania ropou a ropnými produktmi, členstvo SR v IEA prispelo k posilneniu energetickej bezpečnosti krajiny.

SR spolupracuje s **Agentúrou pre jadrovú energiu OECD (NEA)**. Získané odborné znalosti sú dôležitým nástrojom pre národný rozhodovací proces s cieľom environmentálne šetrného a ekonomicky efektívneho využívania jadrovej energie. Publikácia OECD „Výhľad jadrovej energie“, vypracovaná i za účasti slovenských expertov, potvrdzuje dôležitú úlohu jadrovej energie pri zabezpečení nákladovo efektívnych a stabilných dodávok energie pri súčasnom znižovaní emisií skleníkových plynov.

Dôležitú časť aktivít vo vzťahu k OECD predstavovala medzirezortná koordinácia, ktorá odstraňovala deficity v individuálnom prístupe rezortov vlády pri pôsobení v rámci tejto organizácie. V júni 2008 Rada OECD na ministerskej schôdzke rokovala o novej príspevkovej škále organizácie. SR sa aktívne zapojila do prebiehajúceho procesu rozširovania organizácie vyhodnocovaním prístupových rokovaní s kandidátskymi krajinami (Estónsko, Čile, Slovinsko, Ruská federácia a Izrael).

V **Medzinárodnom menovom fonde (MMF)** prebieha už niekoľko rokov reformný proces, ktorý po niekoľkoročných zložitých rokovaniach vyústil do schválenia rezolúcie o reforme kvót a členských hlasov a reforme príjmov a výdavkov MMF. Do tohto procesu aktívne vstupovala aj SR, zastúpená Národnou bankou Slovenska a MF SR. Dramatický vývoj na svetových finančných trhoch však v roku 2008 postavil MMF a jeho členské krajiny pred úlohu zásadným spôsobom prehodnotiť jej doterajšiu existenciu a pôsobenie v rámci svetovej finančnej architektúry. Vzhľadom na ďalekosiahle dosahy finančnej krízy na reálnu ekonomiku sa pôvodne technická otázka reformy MMF stala prioritou prvoradej politickej dôležitosti, a preto aj zahraničná politika SR musí na túto zmenu adekvátne reagovať.

Najdôležitejšou úlohou zahraničnej politiky SR v roku 2008 vo vzťahu ku Svetovej banke (SB) bol proces graduácie z jej operácií. Graduácia predstavuje formálne preradenie členskej krajiny zo skupiny krajín, ktoré majú právo byť klientmi Svetovej banky, tzn. zo skupiny rozvojových a transformujúcich sa krajín do skupiny krajín s vyspelou ekonomikou. Inak povedané, je to proces posunu krajiny zo statusu prijímateľa pomoci zo strany SB do statusu poskytovateľa rozvojovej pomoci. Úspešné zavŕšenie tejto úlohy v závere roka 2008, spoločne s Ekonomickým prehľadom SR potvrdilo výraznú priaznivú zmenu vnímania SR v medzinárodnom prostredí, ktorú sa podarilo dosiahnuť aj vďaka transformácii ekonomiky.

Dlhodobou prioritou zahranično-obchodnej politiky SR, ako dôležitej súčasti zahraničnej politiky krajiny, zostáva liberalizácia medzinárodného obchodu, otváranie nového priestoru pre

vývoz a podpora budovania stabilného a transparentného multilaterálneho obchodného systému, založeného na pravidlách **Svetovej obchodnej organizácie (WTO)**, vhodne doplnená rozvíjaním bilaterálnych a regionálnych vzťahov s dôležitými partnermi SR. SR preto aktívne podporovala dosiahnutie ambiciózných výsledkov mnohostranných obchodných rokovaní na pôde WTO o ďalšej liberalizácii a nových pravidlách obchodu, známych pod názvom Rozvojová agenda z Dohy (DDA). Úspešné ukončenie rokovaní o DDA by tiež posilnilo postavenie WTO ako garanta fungujúceho a transparentného multilaterálneho obchodného systému. Rešpektujúc vedúcu úlohu Európskej komisie pri rokovaniach o DDA, zástupcovia MH SR pri formulovaní budúceho smerovania a pri realizácii spoločnej obchodnej politiky EÚ aktívne presadzovali záujmy a priority SR, v súlade s požiadavkami podnikateľskej sféry a so zámermi Proexportnej politiky SR na roky 2007 – 2011.

Mnohostranné obchodné rokovania o DDA prebiehali v roku 2008 s mimoriadnou intenzitou s cieľom dosiahnuť dohodu v kľúčových oblastiach modalít pre ďalšiu liberalizáciu pre poľnohospodárske a priemyselné výrobky a ďalšieho postupu rokovaní o obchode so službami. Zatiaľ však nebolo možné dosiahnuť konsenzus všetkých členských krajín WTO, na základe dosiahnutých čiastkových výsledkov budú rokovania o DDA pokračovať aj v roku 2009. V kontexte súčasnej svetovej finančnej a hospodárskej krízy považuje SR za kľúčové zachovať otvorenosť a pokračovať v snahách o ďalšiu liberalizáciu multilaterálneho obchodného systému. Prípadné protekcionistické tendencie by mali negatívne dopady nielen na svetový obchod, ale mohli by prispieť aj k ďalšiemu prehĺbeniu svetovej ekonomickej krízy. SR má preto aj naďalej záujem na úspešnom ukončení a dosiahnutí ambiciózneho a vyváženého celkového výsledného balíka rokovaní o DDA.

V roku 2008 sa viedli rokovania o pristúpení viacerých krajín do WTO, medzi ktorými sú aj dôležití obchodní partneri SR ako Ruská federácia, Bielorusko, Srbsko, Čierna Hora, Bosna a Hercegovina, Kazachstan a pod. Rešpektujúc spoločnú obchodnú politiku EÚ sa SR aktívne zapojila do multilaterálnych a bilaterálnych rokovaní s týmito krajinami, pričom vyjadrovala plnú podporu ich vstupu do WTO v čo najskoršom termíne.

Osobitné postavenie mali medzinárodné ekonomické aktivity SR v jednotlivých programoch **Ekonomickej komisie OSN pre Európu (EHK)**. EHK pokračovala v smerovaní svojho prioritného zamerania na oblasti životného prostredia, poľnohospodárstva, dopravy, energetiky, štatistiky a obchodu. Do svojich projektov zapájala široký okruh expertov zo SR. Vecne príslušné rezorty vlády SR sa aktívne zapojili napríklad do procesu Životné prostredie pre Európu, pôsobili v oblasti poľnohospodárskych noriem kvality a ďalších. Slovenský hydrometeorologický ústav bol sídlom Medzinárodného centra na hodnotenie vôd (IWAC). MDPT SR spolupracovalo s EHK OSN pri tvorbe súboru medzinárodných zmluvných dokumentov v oblasti dopravy v rámci jednotného právneho rámca. Okrem toho sa MDPT SR zúčastňuje na projekte TEM – transeurópske diaľnice a na projekte TER – transeurópske železnice, ktorého centrálny úrad má od roku 2007 sídlo v Bratislave.

Dôležitým rozmerom aktivít EHK bola ich orientácia na pomoc transformujúcim sa ekonomikám, čo vytvorilo priestor pre zapojenie slovenských expertov z tých oblastí, kde sa SR môže podeliť o svoje skúsenosti a poznatky. V rámci aktivít EHK však prevládala tendencia ich financovania prednostne zo zdrojov participujúcich krajín, čo pôsobí ako limitujúci faktor pre šírku zapojenia sa SR do jednotlivých projektov.

S cieľom zvyšovať výkonnosť a efektívnosť v oblasti podpory a uľahčovania medzinárodného obchodu, ako aj ochrany spoločnosti a bezpečnosti občanov sa SR aktívne zúčastňovala na zasadnutiach orgánov a pracovný skupín **Svetovej colnej organizácie (WCO)**. 18. 6. 2008 vyjadrila NR SR súhlas s dodatkom k Dohovoru o zriadení Rady pre colnú spoluprácu, týkajúcim sa otázky budúceho plnoprávneho členstva Európskeho spoločenstva a ostatných colných alebo hospodárskych únií vo WCO.

Pôsobenie v teritóriách s prioritou hospodárskej spolupráce

SR dlhodobo realizuje väčšinu svojej hospodárskej spolupráce a obchodnej výmeny s krajinami EÚ, OECD a Ruskou federáciou. Slovenská zahraničná politika však vníma aj potrebu hľadania ďalších perspektívnych trhov a partnerov pre hospodársku spoluprácu. V súlade s týmto cieľom sa preto MZV SR snaží zintenzívniť aktivity v oblastiach mimo tradičných partnerov, čo reflektuje aj organizačná zmena MZV SR. V kontexte spoločnej obchodnej politiky EÚ viedlo MH SR rozhovory so slovenskou podnikateľskou sférou o slovenských stanoviskách v procese prípravy nových preferenčných dohôd (najmä dohôd o voľnom obchode) s ekonomicky dôležitými krajinami a regiónmi s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu SR a EÚ ako celku. V roku 2008 prebiehali rokovania o obchodných preferenčných dohodách s Ukrajinou, krajinami Perzského zálivu (GCC - Gulf Cooperation Council), Južnou Kóreou, krajinami ASEAN, Indiou, krajinami Afriky, Karibskej (s týmto regiónom už bola podpísaná preferenčná dohoda o hospodárskom partnerstve) a Tichomorskej oblasti, Andským spoločenstvom národov a Stredoamerickou skupinou krajín.

Postupné uvoľňovanie situácie v regióne **Blízkeho východu** umožnilo prenesenie bilaterálnych kontaktov z multilaterálnej pôdy do jednotlivých krajín a vytvorilo pozitívnu atmosféru pre zintenzívnenie a skvalitnenie hospodárskej spolupráce. V roku 2008 boli podpísané bilaterálne zmluvy o podpore a ochrane investícií s Jordánskom a parafované texty ďalších ekonomických dokumentov so Sýriou a Libanom. Ich podpisy sa plánujú v roku 2009. Nadobudnutie ich platnosti vytvára podmienky pre ďalšie zvyšovanie objemu vzájomnej obchodnej výmeny. Významným úspechom bolo konečné vyrovnanie sýrskeho štátneho zahraničného dlhu. Priestor pre zintenzívnenie ekonomickej spolupráce ponúka aj nedávno vytvorená Únia pre Stredozemie.

V januári 2008 bola podpísaná dohoda o definitívnom vyrovnaní slovenských pohľadávok v **Líbyi** a koncom marca bola slovenskej strane poukázaná čiastka 20 mil. USD. Transfer zostávajúcej čiastky, ktorá mala byť prevedená na účet medzinárodného fondu na liečbu obetí nákazy HIV/AIDS (Benghazi International Fund) sa nachádza v štádiu vybavovania. V priebehu roka 2008 bola pripravená na podpis aj slovensko – líbyjská zmluva o podpore a ochrane investícií a zmluva o zamedzení dvojitého zdanenia a predchádzania daňovému úniku v odbore daní z príjmov.

Región **GCC** (Gulf Cooperation Council – Rada pre spoluprácu v Zálive, združujúca Saudskú Arábiu, Kuvajt, Bahrajn, Katar, Spojené arabské emiráty a Omán) so svojimi energetickými zdrojmi, ekonomickým potenciálom a disponibilnými investičnými prostriedkami zostáva strategickým priestorom i vzhľadom na úzke prepojenie a pretrvávajúcu zložitú situáciu v Iraku a Afganistane, pokračujúci mierový proces na Blízkom východe a nejasný vývoj iránskeho jadrového programu. Podmienky v Kuvajte, Katare a Bahrajne sú z hľadiska vnútropolitického i ekonomického vývoja vhodné pre zahranično-politické pôsobenie SR. Slovensko plánuje otvoriť veľvyslanectvo v Abú Dhabi.

Pokrok v tejto oblasti však dodnes brzdí najmä absencia relevantných ekonomických dohôd. Je potrebné zvýšiť súčinnosť MH SR so ZÚ SR a presvedčať o výhodách ekonomickej spolupráce s krajinami v regióne. Je potrebné zvýšiť informovanosť MH SR o možnostiach v teritóriách, kde nemá MH SR priame zastúpenie. V spolupráci s MH SR sa úsilie zameria na zvyšovanie slovenského vývozu do Iraku a väčšie zapojenie SR do rekonštrukcie irackého hospodárstva.

Napriek skutočnosti, že väčšina veľvyslanectiev SR v **subsaharskej Afrike** nemá obchodno-ekonomický úsek, v rámci svojich personálnych a technických možností sa usilujú naplňať strategické záujmy SR v obchodno-ekonomickej dimenzii zahraničnej politiky SR.

Najdôležitejšími partnermi v hospodárskej oblasti boli JAR, Nigéria a Keňa, v ktorých má SR zastupiteľské úrady. Najvyšší objem obchodnej výmeny so SR vykazuje JAR, Angola, Nigéria, Kamerun, Ghana a Pobrežie Slonoviny. JAR, ktorá produkuje až 40 % HDP afrického kontinentu, je v regionálnom kontexte dôležitým dopravným a komunikačným centrom a predstavuje pre SR obchodného partnera rastúceho významu. Ekonomické záujmy SR boli určujúce pre otvorenie zastupiteľského úradu SR v Addis Abebe.

Darilo sa presadzovať prienik slovenských firiem aj do západnej Afriky. Predstavitelia podnikateľských subjektov Nigérie prostredníctvom ZÚ SR nadväzovali priame kontakty s firmami zo SR a bolo uzatvorených niekoľko memoránd o porozumení.

Ekonomické pôsobenie SR voči **Ázii** bolo sústredené na kľúčové krajiny regiónu. Podpora slovenského exportu, úsilie o získanie priamych zahraničných investícií, súčinnosť v energetike a obrannom priemysle a pod. prispeli k intenzívnemu rozvoju ekonomickej spolupráce. Medzi najvýznamnejších partnerov patrili Čína, Kórejská republika, Japonsko a India. Pozitívnym javom bol pokračujúci rast slovenského vývozu, aj keď vzhľadom na kontinuálne zvyšovanie ázijských dovozov sa nedarilo znížiť negatívnu bilanciu. Čína si s obchodným obratom nad 3 mld. USD udržala postavenie najvýznamnejšieho obchodného partnera SR v Ázii. Kórejská republika a Japonsko si upevnili postavenie strategických ázijských investorov. Pokračovala podpora účasti slovenských subjektov na rozvojových projektoch najmä v oblasti energetiky s Čínou. S Vietnamom SR podpísala dohodu o zamedzení dvojitého zdanenia. Rozšírili sa aktivity na rozvoj spolupráce s Japonskom, Kórejskou republikou a Singapurom v oblasti vedy, výskumu a vývoja.

Vo vzťahoch s krajinami **Latinskej Ameriky** bolo úsilie smerované na rozšírenie ekonomickej spolupráce a zvýšenie slovenského vývozu. V decembri 2008 minister hospodárstva SR viedol rokovania v Argentíne a Čile s cieľom rozšírenia spolupráce hlavne v energetickej oblasti. Najvýznamnejším prejavom ekonomickej angažovanosti v regióne bola príprava slovenskej investície (cca 300 mil. USD) v Čile. V Bratislave sa uskutočnilo 1. zasadanie slovensko-mexickej hospodárskej komisie. V októbri bola v Bratislave podpísaná medzivládna dohoda o hospodárskej spolupráci medzi SR a Kubou, ktorej výsledkom má byť aj obnovenie činnosti zmiešanej hospodárskej komisie.

2.2. Posilňovať susedské vzťahy, prehĺbovať regionálnu spoluprácu a posilňovať medzinárodné postavenie SR

Česká republika je najbližším susedom, spojencom a strategickým partnerom SR. Politická, hospodárska a kultúrna spolupráca má nadštandardnú úroveň a vychádza z prirodzených potrieb a záujmov oboch krajín. Najlepším vyjadrením takejto úrovne vzájomných vzťahov boli v roku 2008 spoločné aktivity pripomínajúce výročia významných medzníkov spoločnej minulosti našich dvoch národov (1918, 1938, 1948, 1968). Veľmi dobre sa rozvíjala aj cezhraničná spolupráca, ktorá po vstupe oboch našich krajín do Schengenského priestoru a odstránení hraničných bariér získala na ešte vyššej intenzite. Krajiny úzko spolupracovali aj na presadzovaní efektívneho systému medzinárodných vzťahov v rámci OSN, EÚ, NATO, OBSE, V4 či ďalších medzinárodných organizácií a zoskupení. Konkrétnym vyjadrením tejto spolupráce je vzájomná podpora národných iniciatív, ale aj výmeny (secondmenty) diplomatov SR a ČR počas predsedníctva SR v BR OSN a nadchádzajúceho predsedníctva ČR v Rade EÚ v 1. polroku 2009. V roku 2008 bola z rozpočtových dôvodov ukončená činnosť GK v Brne.

Základný rámec pre rozvoj bilaterálnych vzťahov s **Maďarskou republikou** predstavovala Zmluva o dobrom susedstve a priateľskej spolupráci medzi Slovenskou republikou a Maďarskou republikou podpísaná v Paríži 19. marca 1995. Ako východisko pre realizáciu bilaterálnych projektov v roku 2008 slúžila implementácia spoločného programu predsedov vlád SR a MR „Spoločná minulosť - spoločná budúcnosť – v zrkadle spoločných projektov“

obsahujúceho konkrétne úlohy, z ktorých viaceré boli v roku 2008 splnené, resp. sa nachádzali v štádiu plnenia. Dohodnutý bol zámer tento program ďalej rozšíriť.

Pozitívne sa vyvíjala slovensko-maďarská hospodárska a cezhraničná regionálna spolupráca podporená bratislavskou konferenciou o podmienkach čerpania európskych fondov na programy cezhraničnej spolupráce. K ďalším oblastiam intenzívnej spolupráce patrí bezpečnostná politika, spolupráca rezortov vnútra a obrany, kultúrna výmena, ako aj koordinácia pozícií v jednotlivých otázkach európskych politík, prípadne ďalších oblastí zahraničnej politiky, kde dochádza k prieniku záujmov SR a MR.

Napriek uvedeným pozitívam viaceré otázky zostáva otvorených. Niektoré z nich sa podarilo dostať do roviny vecnej a odbornej diskusie (vodné dielo Gabčíkovo-Nagymaros a s ním spojená otázka zabezpečovania plavebných podmienok na Dunaji v úseku Sap – ústie Ipľa, Tokaj a UNESCO). Naopak, niektoré otázky sa stali predmetom intenzívnej medializácie, spolitizovania a internacionalizácie. Vo väčšine prípadov išlo o otázky vnútropolitického diania v SR, o vzťah k politickému extrémizmu a o politiku vzťahu k príslušníkom národnostných menšín.

Nervozita, ktorá sa v slovensko-maďarských vzťahoch vypuklejšie prejavila v 2. polroku 2008, sa negatívne odrazila na intenzite oficiálnych kontaktov na najvyššej úrovni. Na najvyšších ústavných úrovniach sa stretnutia uskutočnili až v poslednom štvrtroku 2008, po naliehaní slovenskej strany (prezidenti SR a MR, predsedovia parlamentov, predsedovia vlád, ministri zahraničných vecí). Sporadické neformálne pracovné kontakty predsedov vlád a ministrov zahraničných vecí oboch krajín na multilaterálnych fórach neprinášali dostatočne viditeľné riešenia otvorených otázok vo vzájomných vzťahoch.

Osobitné miesto v kontaktoch SR a MR v roku 2008 mali pravidelné stretnutia PPV SR D. Čaploviča s vedúcim ÚPV MR P. Kissom. Stretnutia prispeli k lepšiemu porozumeniu oboch strán a boli vnímané ako náznak novej kvality vo vzájomných vzťahoch. Pokračuje aj spolupráca na úrovni zmiešaných komisií. Produktívna bola činnosť zmiešanej komisie pre záležitosti menšín a zmiešanej komisie pre cezhraničnú spoluprácu.

Aj po zmene poľskej vlády po predčasných parlamentných voľbách na jeseň 2007 bol s **Poľskou republikou** v priebehu roka 2008 udržiavaný intenzívny politický dialóg na najvyššej úrovni. Medzi najvýznamnejšie prvky bilaterálnej relácie posilňujúce slovensko-poľské väzby a prispievajúce k prehlbovaniu regionálnej spolupráce patrili: podpora poľsko-švédskemu návrhu politiky Východného partnerstva, podpis memoranda o výstavbe pamätného miesta obetiam holokaustu v Sobibore a podpis rezortných dohôd o spolupráci bezpečnostných zložiek v boji proti organizovanému zločinu. Výrazne kvalitatívne sa posilnila slovensko-poľská spolupráca vo vojensko-politickej oblasti a predstavuje jeden zo základných pilierov dvojstranných vzťahov. Plán vojensko-politickej spolupráce, ktorý obsahoval 155 rozličných spoločných aktivít, bol takmer splnený.

K efektívnym inštrumentom dvojstrannej spolupráce patrila medzivládna komisia pre cezhraničnú spoluprácu, ktorá v roku 2008 zasadala výnimočne až dvakrát. Ukončila sa aj prvá etapa organizačno-technickej prípravy realizácie Operatívneho programu cezhraničnej spolupráce Slovenská republika – Poľská republika na obdobie rokov 2007 – 2013.

S Rakúskou republikou spája SR mimoriadne intenzívny dialóg a spolupráca na všetkých úrovniach. Rakúsko sa výrazne priaznivo a podporne stavalo k jednému z kľúčových projektov v SR – prijatiu spoločnej európskej meny. Na báze intenzívnej vzájomnej spolupráce efektívne uplatňovalo novozavedené podmienky Schengenského dohovoru. Ústretovo a na najvyššej úrovni reagovalo na podujatia venované 40. výročiu udalostí augusta 1968, plne podporilo impulzy k zlepšeniu cezhraničnej spolupráce osobitne medzi susediacimi regiónmi

Zahraničná politika SR voči **Ukrajine** vychádzala z národných záujmov SR, ktoré korešpondujú aj so Spoločnou stratégiou EÚ voči Ukrajine a Európskou susedskou politikou. Ukrajina patrí medzi pretrvávajúce priority zahraničnej politiky SR, čo potvrdila aj návšteva

prezidenta SR I. Gašparoviča na Ukrajine. Vnútropolitické turbulencie na Ukrajine pokračovali aj v roku 2008 a komplikovali pozitívny vývoj obchodno-ekonomickej spolupráce. SR si udržala pozitívne saldo zahraničného obchodu. Na všetkých bilaterálnych rokovaní sa kládol dôraz na ekonomickú spoluprácu, rozvoj cezhraničnej spolupráce a podporu ukrajinských integračných ambícií. Cezhraničnú spoluprácu vylepšil podpis Dohody o malom pohraničnom styku, jej vstup do platnosti v septembri 2008, uplatňovanie schengenského vízového režimu ako aj modernizácia a zlepšovanie podmienok na hraničných priechodoch. Vyhodnocuje sa možnosť otvorenia nového hraničného priechodu Ulič-Zábrod'. Prebieha príprava výstavby nového hraničného priechodu Čierna-Solomonovo aj pri aktívnej účasti MF SR.

Dôležitú výzvu pre slovenskú diplomaciu predstavovala úloha kontaktného veľvyslanectva NATO (CPE) na Ukrajine. Práca ZÚ SR v Kyjeve bola v tejto oblasti mimoriadne vysoko cenená tak ukrajinskou stranou, ako aj predstaviteľmi Aliancie. K dôležitým aktivitám rezortov SR patrilo aj plnenie ročného plánu cieľov ukrajinsko-slovenskej spolupráce na dosiahnutie štandardov EÚ, ktorý tvorí základný rámec technickej spolupráce medzi SR a Ukrajinou.

V dôsledku vstupu SR do schengenského priestoru sa do popredia záujmu dostala aj vízová problematika, ktorá je mimoriadne citlivo vnímaná z pohľadu dlhodobých vzájomných hospodárskych, politických a kultúrnych vzťahov. K zásadným zmenám došlo v procese udeľovania víz, najmä z hľadiska uplatňovania schengenských kritérií, ale aj kvôli vykonávaniu ustanovení dohody medzi EÚ a Ukrajinou o uľahčení vízového režimu. Popri pozitívnom vývoji vzájomných vzťahov v oblasti kultúry, školstva a krajskej problematiky naďalej pretrvávajú problémy inštitucionálnej bázy pre zabezpečenie tejto agendy.

Napriek dobrej úrovni bilaterálnej spolupráce sa zatiaľ nepodarilo dosiahnuť konkrétne výsledky v otázke vyrovnania záväzkov Krivojrožského ťažobno-upravárenského kombinátu, v otázke obnovenia pravidelného leteckého spojenia medzi Kyjevom a Bratislavou, vo veci vybudovania elektrickej prípojky z Ukrajiny na Slovensko a účasti na projekte prepravy ľahkej kaspickej ropy z Ukrajiny do západnej Európy cez územie Slovenskej republiky.

Regionálna spolupráca

V roku 2008 pokračoval rozvoj všestrannej **vyšehradskej spolupráce**. Spolupráca tohto regionálneho formátu sa naďalej dynamizuje v nových oblastiach a nadobúda novú kvalitu. Identifikuje spoločné záujmy krajín V4 v dôležitých otázkach európskej agendy a hľadá vzájomnú podporu pri ich presadzovaní. Vyšehradská skupina rozvíjala spoluprácu orientovanú nielen smerom dovnútra (napr. rozvoj infraštruktúry, oblasť životného prostredia, cezhraničná spolupráca, podpora edukačných a kultúrnych aktivít prostredníctvom Medzinárodného vyšehradského fondu), ale postupne sa aktivizuje aj navonok - pri formovaní spoločných politík EÚ – najmä pri diskusii o posilňovaní východného vektora Európskej susedskej politiky (ENP), o energetickej bezpečnosti a pri koordinácii poskytovania rozvojovej pomoci tretím krajinám.

Pravidelné stretnutia na politickej a expertnej úrovni naplňovali jedno zo základných poslání skupiny, pôsobiť ako konzultatívne a koordinačné fórum pre presadzovanie spoločných záujmov zahraničnej politiky krajín skupiny. Z tohto hľadiska mali najvýraznejší vplyv stretnutia predsedov vlád a jednotlivých členov vlády. Mimoriadny význam predstavovalo stretnutie prezidentov krajín V4 na pozvanie prezidenta SR I. Gašparoviča v septembri v Piešťanoch.

Vyšehradská skupina preukázala svoju funkčnosť a rastúcu vonkajšiu atraktívnosť (napr. pre skupinu B3 - pobaltské krajiny, Ukrajinu, Bulharsko, Rumunsko, Japonsko či Izrael). Operatívnosť zapájania sa do európskych politík potvrdila nielen schopnosť krajín V4 formulovať svoje postoje, ale tiež kooperatívnosť, blízkosť postojov a zhodu záujmov V4 v mnohých otázkach regiónu.

Spoločný postup krajín V4 + B3 v rokovaní o klimaticko-energetickom balíčku v priebehu roku 2008 predstavuje pozitívny impulz pre vyšehradskú spoluprácu. Krajiny V4 + B3

sa zhodli, že budú brániť solidárne riešenie, chrániace klímu a neohrozujúce ich ekonomiky, čo sa v decembri 2008 podarilo na Európskej rade presadiť.

V roku 2008 **Medzinárodný vyšehradský fond (MVF)** začal realizovať nový typ tzv. flexibilných projektov V4 voči Bielorusku (neskôr sa plánuje rozšírenie projektov aj na Srbsko a Gruzínsko) s cieľom podpory približovania týchto krajín k EÚ. Realizácia projektov financovaných z flexibilného fondu MVF dá MVF úplne novú dimenziu. Na základe politickej objednávky krajín V4, MVF môže zabezpečiť konkrétny projekt v tretej krajine.

V4 sa zatiaľ nepodarilo dosiahnuť výraznejší pokrok v koordinácii postupu pri presadzovaní kandidatúr na sídla inštitúcií, resp. na jednotlivé posty v rámci inštitúcií. Poľské predsedníctvo V4 (1. 7. 2008 – 30. 6. 2009) deklarovalo záujem postúpiť v tejto oblasti. Na druhej strane podpora nominácii bývalého poľského prezidenta Lecha Walesu ako spoločného kandidáta V4 do Reflexnej skupiny EÚ predstavuje pozitívny príklad koordinácie kandidatúr v rámci V4.

2.3. Zvyšovať objem rozvojovej a humanitárnej pomoci SR

Rok 2008, v ktorom uplynula polovica obdobia na splnenie Miléniových rozvojových cieľov, bol dôležitým a prelomovým rokom pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu a pre Slovak Aid.

V zmysle novely kompetenčného zákona a zákona č. 617/2007 Z. z. o oficiálnej rozvojovej pomoci (ODA), ktoré nadobudli účinnosť 1. 2. 2008, sa MZV SR stalo národným koordinátorom ODA SR. Slovenská republika, ako aktívny člen komunity darcov, od roku 2003 poskytovala v rámci Slovak Aid dvojstranné programy a projekty v rozvojových krajinách na základe Strednodobej stratégie oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2003-2008. Za ostatných 5 rokov sa oficiálna rozvojová pomoc stala integrálnou súčasťou a efektívnym nástrojom slovenskej zahraničnej politiky. SR sa zaradila medzi vyspelé krajiny sveta, ktoré sa podieľajú na odstraňovaní najpálčivejších sociálnych, zdravotných, hospodárskych a environmentálnych problémov v menej rozvinutých krajinách. Dvojstranná pomoc v gescii MZV SR nesie vlajku Slovenska a najviac prispieva k posilňovaniu jeho dobrého imidžu a zlepšovaniu dvojstranných vzťahov s krajinami prijímajúcimi pomoc. Slovak Aid sa stala dôležitou značkou aj vo vzťahu k slovenskej verejnosti.

Slovensko prijalo v roku 2005 záväzok, že sa bude usilovať o zvýšenie objemu vynaložených finančných prostriedkov na ODA na 0,17 % z hrubého národného dôchodku (HND) v roku 2010 a 0,33 % z HND v roku 2015. Potrebu zvyšovať ODA SR zdôraznil aj európsky komisár pre rozvojovú a humanitárnu pomoc L. Michel pri novembrovej návšteve SR. Podľa predbežných odhadov je predpokladaný celkový objem poskytnutej oficiálnej rozvojovej pomoci v r. 2008 vo výške 1 797 mil. Sk/59,65 mil. EUR, čo predstavuje podiel 0,091 % ODA/HND. Podstatnú časť objemu celkovej slovenskej ODA tvorila časť príspevku SR do rozpočtu EÚ, ktorá sa vykazuje ako ODA ako aj odpustenie dlhu pre Líbyu. Za rok 2008 možno očakávať podobný percentuálny pomer ODA/HND ako v roku 2007. Zaostávanie za záväzkom z roku 2005 je spôsobené predovšetkým dynamickým rastom hrubého domáceho produktu a hrubého národného dôchodku, ku ktorému sa pomer ODA vykazuje.

SR sa zúčastnila na financovaní iniciatívy pre multilaterálne odpustenie dlhov (MDRI) v roku 2008 vo výške 1,9 mil. SKK. V rámci skupiny Svetovej banky sa SR zaraďuje medzi prispievateľské krajiny – donorov pri pravidelnom navrhovaní zdrojov Medzinárodného združenia pre rozvoj (IDA). SR participovala na 14. doplnení zdrojov IDA, ktoré boli zamerané na finančnú pomoc pre najchudobnejšie štáty v objeme 690 048 EUR/cca 23 mil. SKK.

Do Fondu pre krajiny západného Balkánu v rámci Európskej banky pre obnovu a rozvoj (EBOR) prispela SR vo výške 250 000 EUR. Účelom fondu je zmenšiť rozdiely medzi krajinami západného Balkánu a ich vyspelými susedmi. Fond je zameraný na Albánsko, Bosnu a

Hercegovinu, bývalú Juhoslovanskú republiku Macedónsko, Čiernu Horu a Srbsko (vrátane Kosova). Fond založila EBOR 17. 11. 2006 a celkový príspevok SR teraz činí 500 000 EUR.

MZV SR má záujem postupne a trvale zvyšovať objem ODA osobitne dvojstrannej pomoci, a preto zvýšenie objemu dvojstrannej pomoci pri tvorbe štátneho rozpočtu na r. 2009 považovalo za dôležitú prioritu. Pozitívom v rozpočte SR na r. 2009 je medziročné zvýšenie finančných prostriedkov na dvojstrannú rozvojovú pomoc v gescii MZV SR takmer o 35 % (zo 171 mil. Sk/5,67 mil. EUR na 230 mil. Sk/7,63 mil. EUR).

Po vytvorení rozpočtovej organizácie MZV SR – Slovenskej agentúry pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu (SAMRS) k 1. 1. 2007 a prijatí zákona č. 617/2007 Z. z. o ODA, MZV SR dobudovávalo inštitucionálne a právne prostredie na efektívnejšie poskytovanie Slovak Aid. Tak sa usilovalo naplňovať svoje priority v oblasti rozvojovej pomoci definované v Programovom vyhlásení vlády SR a v stratégii MZV SR.

Hlavnými prioritami SR v oblasti rozvojovej spolupráce boli posilňovanie stability, dobré spravovanie vecí verejných v oblastiach a štátoch prioritného záujmu SR, aj z hľadiska našich hospodárskych záujmov, prispievať k rozvoju a tým k znižovaniu chudoby a hladu v rozvojových krajinách prostredníctvom efektívnejšie a cielene poskytovanej rozvojovej a humanitárnej pomoci. MZV SR v závere roka pripravilo na schválenie vláde SR novú inovatívnu stratégiu oficiálnej rozvojovej pomoci SR na roky 2009 až 2013 spolu s revidovaným zoznamom prioritných krajín Slovak Aid.

Prioritnými krajinami pre poskytovanie Slovak Aid v r. 2008 boli programové krajiny Srbsko, Čierna Hora a projektové krajiny Albánsko, Afganistan, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Kazachstan, Keňa, Kirgizsko, Macedónsko, Mongolsko, Mozambik, Sudán, Tadžikistan, Ukrajina a Uzbekistan. SR podporila 34 rozvojových projektov slovenských subjektov v 14 prioritných krajinách v objeme 130 miliónov Sk/4,31 mil. EUR.

MZV SR prostredníctvom ZÚ Belehrad a ZÚ Sarajevo poskytovalo finančné prostriedky, tzv. mikrogranty na drobné rozvojové projekty. Ide o flexibilný nástroj, ktorý posilňuje imidž SR i postavenie veľvyslanca SR v krajine akreditácie. V roku 2009 bude schéma mikrograntov rozšírená na všetky prioritné krajiny Slovak Aid.

V decembri 2008 MH SR v rámci iniciatívy EÚ „Pomoc obchodu“ (Aid for Trade) vyčlenilo zo svojej rozpočtovej kapitoly príspevok do Globálneho trustového fondu WTO čiastku 60 tis. CHF. Ide o historicky prvý príspevok SR do tohto fondu určeného na mimorozpočtové financovanie aktivít technickej pomoci pre rozvojové krajiny. Generálny riaditeľ WTO Pascal Lamy poďakoval za príspevok a vysoko ocenil, že Slovensko sa stalo ďalšou z krajín, ktoré sa rozhodli participovať na financovaní týchto aktivít.

Vzhľadom na limitovaný objem finančných prostriedkov a kapacitné možnosti slovenských rozvojových subjektov MZV SR hľadalo nové formy spolupráce s donormi, ktoré napomôžu zrealizovať väčší počet rozvojových projektov z mimorozpočtových zdrojov. SAMRS v spolupráci s rakúskou rozvojovou agentúrou - ADA pripravili memorandum o porozumení, ktorého podpis je plánovaný na január 2009. Nové memorandum na roky 2009 až 2011 umožní spoločnú implementáciu projektov slovenskej a rakúskej rozvojovej pomoci, ako aj budovanie a posilňovanie kapacít SAMRS prostredníctvom školení a študijných pobytov jej pracovníkov.

SR sa aktívne zapojila do rokovaní štyroch medzinárodných konferencií na vysokej úrovni: o efektívnosti pomoci (Akra, 2. - 4. 9.), Valného zhromaždenie OSN o Afrike (New York, 22. 9.) a o miléniových rozvojových cieľoch (New York, 25. 9.) i svetovej konferencie o financovaní rozvoja (Doha, 29. 11. – 2. 12.).

Pri rokovaníach o záverečnom dokumente z konferencie o efektívnosti pomoci SR aktívne podporovala snahu EÚ o ambiciózne záväzky donorov i príjemcov pomoci. SR zdôrazňovala potrebu efektívnosti celkového rozvoja krajín, nielen pomoci, a potrebu reformnej agendy

partnerských krajín, ale i donorov (napr. dobré vládnutie, boj proti korupcii, rozvoj súkromného sektora, koherencia politik donorov v prospech rozvoja).

V dňoch 15. - 17. 11. 2008 v Štrasburgu uskutočnil 3. ročník Európskych rozvojových dní (EDD). Cieľom EDD bolo zvýšiť povedomie o rozvojovej pomoci EÚ a jej ČR.

Slovenské subjekty majú možnosť uchádzať sa o prostriedky z grantových kôl EK pre oblasť vonkajších vzťahov. Na spolufinancovanie rozvojových projektov slovenských subjektov schválených v rámci grantových kôl EK vyčlenila Slovak Aid v r. 2008 osobitne 5 mil. Sk.

Humanitárna pomoc

Početnosť, rozsah a narastajúca frekvencia živelných pohrôm a ozbrojených konfliktov potvrdzujú, že humanitárna pomoc SR je nevyhnutnou súčasťou slovenského pôsobenia na medzinárodnom poli. V rámci rozpočtu MZV SR na rozvojovú pomoc bol po prvýkrát v roku 2007 vytvorený samostatný fond na poskytovanie urgentnej humanitárnej pomoci vo výške 10 miliónov Sk. Keďže sa tento nástroj osvedčil, bola aj v roku 2008 v rozpočte MZV SR vyčlenená rovnaká suma 10 miliónov Sk na urgentnú humanitárnu pomoc.

SR poskytla v r. 2008 humanitárnu pomoc obyvateľstvu Kirgizska, Kene, Myanmaru/Barme, Sudánu, Číny, Rumunska, Ukrajiny, Moldavska, Gruzínska, Haiti, Kube a Palestíny v celkovom objeme 59,4 mil. Sk/1,97 mil. EUR. Z uvedeného objemu bola priama materiálna pomoc poskytnutá zo zásob Ministerstva vnútra SR vo výške 49,4 mil. Sk. Priama finančná pomoc z programu Slovak Aid vo výške 10 mil. Sk bola poskytnutá prostredníctvom medzinárodných humanitárnych organizácií, resp. prostredníctvom veľvyslanectva SR v Nairobi (nákup a distribúcia potravín).

2.4. Zvyšovať energetickú bezpečnosť SR

Potreba zabezpečenia adekvátnych a spoľahlivých dodávok energií sa dotýka rozvoja krajiny aj národnej a medzinárodnej bezpečnosti. Vývoj agendy energetickej bezpečnosti v uplynulom období nespochybniteľne potvrdil dôležitosť jej vonkajšieho, zahraničnopolitického rozmeru. Ním sa zaoberala Pracovná skupina MZV SR pre vonkajšiu energetickú bezpečnosť. SR zohľadňovala a reagovala na zmeny vonkajších aspektov energetickej bezpečnosti Slovenska vyhodnocovaním rizík energetickej bezpečnosti a eliminácie jednotlivých hrozieb vrátane adaptácie koncepcie energetickej bezpečnosti na tieto hrozby.

Slovensko sa v súlade so svojím národným záujmom priebežne a aktívne zasadzovalo za efektívnejšiu vonkajšiu energetickú politiku EÚ vychádzajúcu z rešpektovania bezpečnosti dodávok energetických surovín, bezpečnosti ich tranzitu i odberateľov. SR prostredníctvom MH SR a MZV SR aktívne presadzovala priority SR v rámci vnútorného energetického dialógu EÚ.

Pri rokovaní o klimaticko-energetickom balíčku a 3. energetickom balíčku, ktorý vytvorí budúci regulačný a infraštruktúrny rámec pre naplnenie cieľov energetickej politiky, SR presadzovala vytvorenie takých nástrojov, ktoré zabránia negatívnym dopadom na konkurencieschopnosť SR. V rámci 3. energetického balíčka sa Slovensku podarilo so skupinou podobne zmýšľajúcich krajín v EÚ presadiť zavedenie účinného vlastníckeho oddelenia vertikálne integrovaných energetických spoločností, ktoré zodpovedá potrebám SR.

SR sa rovnako ako EÚ vo svojej dlhodobej koncepcii usiluje o diverzifikáciu zdrojov a distribučných trás. Popri aktívnej účasti v dialógu EÚ-Rusko, ktoré predstavuje hlavného partnera SR v oblasti energetiky, sa SR zapájala do formovania iniciatív EÚ s netradičnými, ale s perspektívnymi partnermi s diverzifikačným potenciálom rozvoja. Strategické materiály EÚ v agende energetickej bezpečnosti i komunikácie EÚ s partnermi – Ruskom, Ukrajinou i krajinami Strednej Ázie – zohľadňovali pozície i záujmy SR.

SR bola aktívna pri vypracovaní Stratégie EÚ voči Strednej Ázii, ktorá bude v budúcnosti zohrávať dôležitú úlohu pri zabezpečení dodávok a diverzifikácii zdrojov zemného plynu a ropy do priestoru EÚ. Slovensko sa zapojilo i do diskusií o možnosti prepravy kaspickej ropy cez SR. Pribežne boli vyhodnocované odborné i geopolitické aspekty problematiky vrátane špecificky nového kontextu v súvislosti s rusko-gruzínskym konfliktom v auguste 2008.

SR presadzovala tému energetickej bezpečnosti do programu všetkých bilaterálnych politických rokovaní vrátane formátu V4 a EÚ. Slovensko iniciovalo bilaterálny „energetický“ dialóg s regionálnymi partnermi (ČR, PR, MR, Rakúsko, Ukrajina) o otázkach energetickej dostatočnosti SR i regiónu, o alternatívnych zdrojoch, prepravných trasách energií i vzájomných prepojeniach. Výsledkom spolupráce MZV SR s MH SR bolo presadenie v Stratégii energetickej bezpečnosti SR myšlienky inštitucionalizácie medzirezortného konzultačného mechanizmu hlavných aktérov energetickej bezpečnosti SR.

SR naďalej podporovala rozvoj bezpečného využívania jadrovej energie na mierové účely, čo svojím potenciálom umožňuje naplňovať ciele energetickej politiky EÚ a je dôležitým prvkom prechodu na nízkouhlíkové hospodárstvo. SR, spolu s ČR hostia Európske jadrové fórum, ktoré prinieslo predovšetkým priestor pre otvorenú diskusiu o jadrovej energetike vo svetle aktuálnych výziev (klimatické zmeny, energetická bezpečnosť).

Na pôde MZV SR bola v spolupráci so Slovenskou spoločnosťou pre zahraničnú politiku a zastúpením Európskej komisie v SR zorganizovaná medzinárodná konferencia „Spoločná energetická politika EÚ a energetická bezpečnosť SR II“.

3. Záujmy Slovenska v efektívnej EÚ

3.1. Posilňovať presadzovanie záujmov SR v EÚ a jej vplyv na tvorbu spoločných politík EÚ

Slovensko v roku 2008 splnilo podmienky na **vstup do eurozóny**. Pozitívne hodnotenie pripravenosti SR na vstup do eurozóny predložila Európska komisia (EK) vo svojej Konvergenčnej správe o SR zo 7. 5. 2008. Súčasťou správy bolo odporúčanie EK Rade, aby zrušila SR výnimku z používania meny euro a odporučila ju tak prijať za člena eurozóny. Rada (zasadanie ECOFIN 3.6.2008) prerokovala konvergenčnú správu o SR vypracovanú EK a ECB. Rozhodnutie postúpili na júnové zasadnutie Európskej rady, ktorá 19. 6. 2008 odsúhlasila prijatie SR za člena eurozóny od 1. 1. 2009. Rada (ECOFIN) na svojom zasadnutí 8. 6. 2008 prijala rozhodnutie vo veci zavedenia eura na Slovensku vrátane stanovenia konverzného kurzu 1€ = 30,1260 Sk, zohľadňujúc pritom stanovisko Európskeho parlamentu. V čase turbulencií finančného sektora sa v plnej miere ukazuje význam, načasovanie a **správnosť rozhodnutia vlády SR usilovať o skorý vstup Slovenska do eurozóny**. Vstup do eurozóny znamená odstránenie vysokej volatility a neistoty kurzového vývoja, ktorej nevyhnutne čelia predovšetkým malé štáty v čase finančnej krízy.

Vláda SR v marci 2008 prijala predbežné stanovisko k **revízii rozpočtu EÚ**. SR presadzovala:

- revíziu prostriedkov na Spoločnú poľnohospodársku politiku (SPP),
- podporu politiky súdržnosti, znižovanie regionálnych rozdielov,
- podporu financovania projektov s vysokou pridanou hodnotou pre SR,
- odstránenie zdroja príjmov založeného na DPH a nezavedenie žiadnej inej formy dane ako zdroja pre príjmy rozpočtu EÚ,
- odstránenie, resp. redukciu korekčných mechanizmov.

V súvislosti s pripravovaným komplexným prehodnotením výdavkov a zdrojov EÚ (revízia rozpočtu EÚ) sa SR aktívne zapojila do konzultačného procesu o budúcich prioritách a s nimi

súvisiacich zmenách rozpočtu EÚ. Zámerom bolo presadzovať oblasti, ktoré majú predpoklady priniesť čo najväčší úžitok a pridanú hodnotu tak pre EÚ ako celok, ako aj pre SR.

V oblasti prípravy rozpočtu EÚ na rok 2009 Slovensko presadzovalo dostatočný objem prostriedkov, osobitne pre oblasť štrukturálnej politiky, s cieľom prispieť k vytváraniu priaznivých podmienok ekonomického rozvoja SR.

Napriek tomu, že dopady **svetovej finančnej krízy** sa v SR doteraz neprejavili v takej miere ako v niektorých iných krajinách EÚ, SR v snahe obmedziť jej dôsledky pripravovala vlastné opatrenia a podporovala koordinovanú reakciu na úrovni EÚ.

So zámerom riešiť krízové situácie na domácom finančnom trhu bola medzi NBS a MF SR podpísaná dohoda o spolupráci a výmene informácií v oblasti finančnej stability a riadenia finančných kríz finančného trhu. Na základe tejto dohody bol zriadený **Stály riadiaci výbor pre otázky finančnej stability** a pre riešenie kríz finančného trhu, ktorý aktívne zasahuje do riešenia súčasnej situácie.

Vláda SR rozhodla 8. 10. 2008 o štátnom ručení až do výšky 100 % vkladov pre fyzické osoby a iné oprávnené osoby podľa zákona o ochrane vkladov. Toto rozhodnutie potvrdila NR SR 24. 10. 2008. Vláda SR 22. 10. 2008 schválila analýzu ekonomického a legislatívneho prostredia, v ktorom pôsobia dcérske spoločnosti zahraničných finančných inštitúcií. Cieľom bolo prehĺbiť ochranu klientov, domácich finančných subjektov a zachovať stabilitu finančného systému SR. Dokument vypracovalo MF SR a NBS. V materiáli sú špecifikované krátkodobé a strednodobé opatrenia na elimináciu dôsledkov medzinárodnej finančnej krízy v SR. Dokument potvrdzuje, že vláda SR si uvedomuje svoju zodpovednosť osobitne voči občanom, ktorí majú v bankách na území SR uložené svoje úspory.

Dňa 6. 11. 2008 vláda SR schválila balíček 26 konkrétnych opatrení na prekonanie dopadov globálnej finančnej krízy na Slovensku. Opatrenia boli ešte predtým prediskutované na stretnutí predstaviteľov vlády SR s predstaviteľmi zamestnávateľov, odborových zväzov a popredných investorov za účasti prezidenta SR, predsedu NR SR, ako aj guvernéra NBS. 12. 11. 2008 vláda SR schválila materiál Alternatívne možnosti pôsobenia štátu v komerčnom bankovom sektore SR v súvislosti s prebiehajúcou celosvetovou finančnou krízou. Materiál o. i. predstavil návrh vytvorenia **Regionálnej investičnej banky**, ktorá by poskytovala dlhodobé úvery a záruky (5 – 15 rokov) lokálnym bankám alebo priamo väčším a rizikovejším projektom. Išlo by o nadregionálnu banku so zapojením sa krajín V4, Slovinska, Chorvátska a Ukrajiny a širšou orientáciou aj na projekty v Rumunsku, Bulharsku, na celom Balkáne a v Moldavsku. Z hľadiska geografického prepojenia členských krajín by sa sídlom banky mohla stať Bratislava.

Vláda SR sa v rámci **regionálnej politiky** snažila aktívne plniť jeden zo svojich primárnych cieľov - znižovať medziregionálne a vnútroregionálne rozdiely. Zníženie rozdielov pomáha regiónom a sociálnym skupinám prispievať k celkovému ekonomickému rozvoju, z ktorého budú sami profitovať.

Možno konštatovať, že SR dosiahla značný pokrok vo využívaní finančných prostriedkov EÚ na rekonštrukciu škôl, modernizáciu nemocníc, vybudovanie čistiarní odpadových vôd, kanalizácií a vodovodov. SR efektívne využívala finančné prostriedky zo štrukturálnych fondov skráteného programového obdobia 2004 – 2006 a z celkovej sumy 1 169 mil. EUR bolo k 31. 10. 2008 vyčerpaných 85,81 % finančných prostriedkov.

V priebehu roku 2008 bola ukončená diskusia k budúcnosti **politiky súdržnosti**, do ktorej sa zapojila aj SR. Svoj príspevok zaslala aj do verejnej konzultácie k revízii rozpočtu v oblasti politiky súdržnosti. Diskusiu o politike súdržnosti stimulovala aj medzinárodná konferencia pod názvom Sociálna dimenzia Európy blízkej občanom, ktorá sa konala 4. 11. 2008 v Bratislave. Predseda vlády SR R. Fico na konferencii potvrdil, že politika vlády SR je zameraná na spájanie hospodárskeho rastu a ekonomickej výkonnosti s rastom zamestnanosti, sociálnou súdržnosťou a zvyšovaním kvality života pre všetkých.

Po strategickej správe Európskej komisie z decembra 2007 Európska rada v marci 2008 odsúhlasila spustenie druhého trojročného cyklu obnovenej **lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť na obdobie rokov 2008 – 2010**. Nový cyklus sa zameriava predovšetkým na implementáciu cieľov v 4 prioritných oblastiach: 1. investície do ľudí a modernizácie trhov práce, 2. uvoľnenie podnikateľského potenciálu, najmä potenciálu malých a stredných podnikov, 3. investície do znalostí a inovácie a 4. výzvy spojené s energetikou a zmenou klímy. Jadrom nového cyklu lisabonskej stratégie je úzke prepojenie politik členských štátov v národných programoch reforiem a opatreniami Spoločenstva. V októbri 2008 vláda SR schválila Národný program reforiem SR na roky 2008-2010, ktorý následne predložila Európskej komisii.

Rokovania o **klimaticko-energetickom balíčku** patrili počas roka 2008 k najviditeľnejším aktivitám na úrovni EÚ. Európska rada i ďalšie inštitúcie EÚ si uvedomovali, že včasné prijatie klimaticko-energetického balíčka umožní EÚ naplniť ambiciózne záväzky v oblasti klímy a energetiky a naďalej tak zohrávať vedúcu úlohu v boji proti klimatickým zmenám a pripraviť dôveryhodnú spoločnú pozíciu na rokovania o integrovanej globálnej dohode na obdobie po roku 2012, ktorá by mala byť prijatá v Kodani v roku 2009. SR v diskusiách presadzovala zachovanie jasne stanoveného národného cieľa vo výške podľa pôvodného návrhu, efektívny mechanizmus flexibility dosahovania cieľov a stanovenie efektívnych kritérií trvalej udržateľnosti. SR sa obzvlášť zasadila za zohľadnenie už vykonaného úsilia pri znižovaní emisií zo strany jednotlivých krajín, ako aj kroky smerujúce k minimalizácii rizika úniku energeticky náročných odvetví z EÚ do tretích krajín. Členským štátom sa podarilo 12. 12. 2008 dosiahnuť dohodu, ktorá plne zohľadňuje aj pozície SR.

Značné úsilie SR venovala aj legislatívnym návrhom úzko súvisiacim so snahou znížiť emisie s dôrazom na legislatívu týkajúcu sa **zníženia tvorby emisií skleníkových plynov z osobných automobilov**. SR presadzovala vyvážený prístup zabezpečujúci konvergenciu medzi ambicióznosťou cieľov a zároveň udržateľným rozvojom automobilového priemyslu. SR mala na pamäti, aby sa náklady spojené s implementáciou daných opatrení prejavili na konečnej cene automobilov v čo najmenšej miere a umožnili tak nákup ekologických vozidiel v čo najväčšom rozsahu.

Na Rade pre **energetiku** v októbri 2008 členské štáty dosiahli politickú dohodu k vnútornému trhu s energiami.

V oblasti **malých a stredných podnikov** znamenalo značný pokrok prijatie záverov decembrovej Rady pre konkurencieschopnosť týkajúce sa „zákona o malých podnikoch“. Táto legislatíva obsahuje opatrenia smerujúce k zlepšeniu prístupu MSP k finančným prostriedkom, k postupnému znižovaniu administratívnej záťaže a k podpore prístupu podnikov na trh.

V otázkach **sociálnej politiky** SR podporila spoločné rozhodnutia v oblasti koordinácie systémov sociálneho zabezpečenia. Cieľom nových pravidiel je umožniť občanom EÚ voľne sa pohybovať v rámci Európy a pritom si zachovať svoje sociálne práva. EÚ rovnako postupovala v oblasti antidiskriminačnej politiky, v boji proti vylúčeniu marginalizovaných skupín.

V oblasti **Spoločnej poľnohospodárskej politiky (SPP)** sa EÚ sústredila na tzv. „zdravotnú prehliadku“, ktorej cieľom je preskúmať výsledky doterajšieho fungovania SPP. SR podporila ďalšiu modernizáciu a zjednodušenie tejto významnej politiky EÚ.

V rámci **spoločnej obchodnej politiky** sa MH SR o. i. aktívne zapájalo do rokovaní o konkrétnom uplatňovaní spoločného colného sadzobníka voči tretím krajinám. Členské krajiny EÚ nemôžu individuálne meniť dovozné clá, ale majú možnosť každý rok navrhovať úpravu cieľ alebo zavedenie colných suspenzií alebo colných kvót pre konkrétne výrobky. Na základe pravidelných konzultácií MH SR s domácou podnikateľskou sférou o možnosti využitia tohto nástroja aj v roku 2008 SR presadila viaceré colné suspenzie na vstupy potrebné pre výrobu v SR, čím sa podarilo znížiť náklady a zvýšiť konkurencieschopnosť slovenských výrobcov. V

príslušných orgánoch Európskej komisie MH SR taktiež úspešne presadzovalo národné pozície týkajúce sa prijatí opatrení voči dumpovaným dovozom z tretích krajín.

3.2. Podporovať rozširovanie EÚ na základe striktného plnenia predvstupových kritérií

SR vyjadrovala podporu vstupu obidvom kandidátskym krajinám - Chorvátsku aj Turecku. Obidve krajiny sú posudzované v rámci prístupových rokovaní individuálne. SR na všetkých expertných rokovaníach potvrdzovala svoj osobitný záujem na podpore čo najskoršieho vstupu Chorvátska do EÚ, ale pri dodržaní plnenia všetkých kritérií zo strany kandidátskej krajiny.

V prípade Turecka je proces prístupových rokovaní zložitejší. Kvôli neplneniu dodatkového protokolu k Ankarskej dohode (protokol rozširujúci dohodu o pridružení Turecka k EÚ o 10 nových členských krajín vrátane Cypru) Európska rada pozastavila v decembri 2006 rokovania s TR v 8 kapitolách, ktoré sa priamo dotýkajú hospodárskych vzťahov TR. Prístupový proces napriek tomu pokračuje, aj keď len pomalým tempom.

Stratégia rozširovania v správe EK k rozširovaniu z 5. 11. 2008 potvrdila obnovený konsenzus o rozširovaní, ako bol prijatý Európskou radou v decembri 2006. Obnovený konsenzus je založený na princípoch konsolidácie záväzkov, férovej a prísnej kondicionalite a lepšej komunikácie s verejnosťou kombinovanej s kapacitou Únie integrovať nových členov. Slovensko považuje rozširovanie EÚ za silný politický nástroj, ktorým EÚ disponuje a ktorý urýchľuje pozitívne reformné procesy v transformujúcich sa krajinách.

V súlade s prirodzeným záujmom SR na posilnení vzťahov s východoeurópskymi susedmi EÚ sa SR aktívne zasadzovala za ambicióznejšiu východnú dimenziu susedskej politiky EÚ, ktorá by potvrdzovala politiku otvorených dverí. Východná dimenzia politiky európskeho susedstva bola SR prioritne sledovaná. SR vyvíjala množstvo aktivít vo vzťahu k východným partnerom s cieľom odovzdať transformačné a integračné skúsenosti Slovenska. Diplomacia SR spolu s podobne zmýšľajúcimi krajinami podporovala a presadzovala koncept Východného partnerstva, ktorý bol vo forme oznámenia 3. 12. 2008 predložený Európskou komisiou a formálne by mal byť schválený počas predsedníctva ČR na jar 2009.

3.3. Prispievať k posilňovaniu efektívneho fungovania inštitúcií EÚ

Strategický cieľ vyplýva z programového vyhlásenia vlády, v ktorom sa vláda SR zaviazala „podporovať prehlbovanie európskeho integračného procesu a konsolidáciu EÚ s cieľom posilňovať demokratickú, bezpečnú, ekonomicky dynamickú a prosperujúcu, sociálne stabilnú a solidárnu, vzdelanú a kultúrnu Európu“. **Lisabonská zmluva** ako nevyhnutná podmienka pre zefektívnenie fungovania Únie prostredníctvom inštitucionálnych zmien, bola schválená ústavnou väčšinou v parlamente SR 10. 4. 2008. Podpísanie ratifikačných listín prezidentom SR 12. 5. 2008 a ich doručenie talianskej vláde ako predsedníckej krajine EÚ v 1. polroku 2008 predstavuje jasný politický signál partnerom o odhodlaní SR prispieť k prispôsobeniu inštitúcií EÚ novým podmienkam. Cieľ ukončiť ratifikáciu Lisabonskej zmluvy v SR bol naplnený.

Ratifikácia Lisabonskej zmluvy v súlade so snahou o formovanie a implementáciu nového inštitucionálneho rámca v priebehu roka 2008 narazila na negatívny výsledok referenda v Írsku 12. 6. 2008. Prijatie Lisabonskej zmluvy SR pokladá za dobrú odpoveď na výzvy, ktorým bude EÚ čeliť v budúcnosti. SR v rámci EÚ aktívne presadzovala čo najskoršie prijatie implementačných opatrení. Pripravila implementáciu úloh v oblastiach spadajúcich do kompetencie MZV SR. Upravila tiež svoje legislatívno-právne podmienky pre vstup Lisabonskej zmluvy do platnosti. Európska rada (11. – 12. 12. 2008) v Bruseli dosiahla dohodu, ktorá opätovne rozbehne proces ratifikácie a uvádzania Lisabonskej zmluvy do života. Otvorí cestu pre opakovanie referenda o ratifikácii zmluvy v Írsku.

Za najviditeľnejšiu časť implementácie Lisabonskej zmluvy v oblasti pôsobenia MZV sa považuje efektívna Európska služba pre vonkajšiu činnosť. SR už pripravila svoje predbežné stanoviská a prezentovala ich v rámci EÚ.

Ratifikačný proces Lisabonskej zmluvy a príprava nového inštitucionálneho rámca si vyžiadali aktívnu spoluprácu predstaviteľov SR s predstaviteľmi Európskeho parlamentu v rámci spolurozhodovacieho procesu. V záujme objasňovania pozícií SR v otázkach národného záujmu bola vedená komunikácia s predstaviteľmi hlavných politických frakcií EP.

Na pravidelných zasadaniach formácií Rady vrátane prípravných orgánov, zástupcovia SR podporovali efektívny rozhodovací proces EÚ. Kľúčovým pre efektívne presadzovanie záujmov SR na úrovni EÚ bolo angažovanie sa najvyšších štátnych predstaviteľov, prezidenta SR, členov NR SR a EP, predsedu vlády, členov vlády ako i expertov z ústredných orgánov štátnej správy. Aktívnejšie sa do agendy EÚ zapájali aj reprezentanti regionálnych samospráv.

4. Služba občanom a Slovensko otvorené svetu

4.1. Ochranoť záujmy občanov SR

Poskytovanie konzulárnej pomoci občanom SR v zahraničí ovplyvňovali v roku 2008 najmä dva faktory, ktoré sa v predchádzajúcich rokoch nevyskytovali v takom rozsahu. Boli to účel cesty a dĺžka pobytu občanov SR v zahraničí. Tieto faktory ovplyvňovali aj správanie sa občanov (krátkodobé turistické pobyty najmä počas letnej sezóny – uvoľnené, nekonvenčné a menej zodpovedné správanie; dlhodobé študijné alebo pracovné pobyty – správanie zodpovedajúce bežným konvenciam a účelu pobytu) a z neho vyplývajúce požiadavky na poskytnutie konzulárnej asistencie.

Konzulárne oddelenia a úseky ZÚ SR v zahraničí zodpovedne plnili úlohy v poskytovaní konzulárnej asistencie občanom SR pri vybavovaní bežnej konzulárnej agendy (matričná, štátoobčianska, pasová, ktoré sú charakteristické pre občanov s dlhodobým alebo trvalým pobytom občanov v zahraničí) alebo pri poskytovaní pomoci slovenským občanom v núdzi v dôsledku rôznych mimoriadnych udalostí (havárie, ujmy na živote a zdraví, straty dokladov a peňazí a pod.), ktoré sú typické a charakteristické pre dovolenkové obdobie a krátke turistické pobyty občanov v zahraničí. Tragická havária slovenského autobusu v Chorvátsku, evakuácia občanov SR z južného Kaukazu počas konfliktu v lete 2008 alebo zabezpečenie leteckej prepravy slovenskej študentky, ktorá vážne ochorela na Taiwane, na Slovensko, boli napriek svojej tragickosti zároveň aj ukážkou kvalitne poskytnutej konzulárnej pomoci v spolupráci s ostatnými rezortmi, ktoré sa spolupodieľali na úspešnom zvládnutí týchto prípadov.

Úloha zvýšenia informovanosti cestujúcej verejnosti bola naplnená pred začiatkom letnej turistickej sezóny v júni 2008 rozbehnutím činnosti **Strediska MZV SR pre pomoc a služby občanom**. Jeho úlohou je poskytovať informácie prvého kontaktu a základné informácie o podmienkach cestovania do zahraničia. Letná turistická sezóna, ako aj niektoré udalosti mimoriadneho charakteru počas nej, potvrdili správnosť zriadenia tohto strediska, poskytujúceho užitočné rady, informácie a odporúčania občanom pri ich cestách do zahraničia.

V septembri 2008 sa uskutočnilo **5. celosvetové stretnutie honorárnych konzulov SR** za účasti 92 z celkového počtu 141 honorárnych konzulov SR. Priebeh, náplň stretnutia a jeho program boli účastníkmi hodnotené pozitívne.

Rok 2008 bol prvým rokom aplikácie schengenského acquis vo vízovej oblasti. Členstvo SR v Schengene na jednej strane uľahčilo voľný pohyb občanov SR v spoločnom priestore, ale na druhej strane prinieslo aj nové povinnosti. SR ako členská krajina Schengenského priestoru nesie zodpovednosť najmä v oblasti ochrany vonkajšej schengenskej hranice a v oblasti vydávania schengenských víz. MZV SR prostredníctvom svojej konzulárnej služby zodpovedalo a zodpovedá za kvalifikovaný výkon agendy vydávania schengenských víz a dôslednú prevenciu

v boji proti nelegálnemu prísťahovalectvu. Veľvyslanectvá a konzulárne úrady SR popri štandardnej konzulárnej práci zároveň propagovali SR ako zaujímavú turistickú destináciu.

Pri vybavovaní vízovo-pobytovej agendy cudzincov v SR neboli zaznamenané nedostatky významnejšieho charakteru. Činnosť konzulárnych oddelení a úsekov slovenských ZÚ v zahraničí v tejto oblasti možno hodnotiť pozitívne. Ani zo strany EÚ neboli vznesené námietky k činnosti slovenských úradov napriek tomu, že vstup SR do Schengenu bol v prípravnej fáze sprevádzaný určitými obavami. Konzulárna služba MZV SR splnila svoje úlohy v roku 2008 zodpovedne.

4.2. Zlepšovať komunikáciu cieľov a výsledkov zahraničnej politiky v rámci SR a navonok

Pri zlepšovaní komunikácie cieľov a výsledkov zahraničnej politiky v rámci SR a v zahraničí hrala významnú úlohu **mediálna činnosť**. Zvyšovanie informovanosti v rámci SR bolo dosahované predovšetkým intenzívnou komunikáciou s médiami. Okrem vydávania správ a pravidelných stretnutí s predstaviteľmi médií boli organizované aj neformálne stretnutia vedúcich politických a odborných predstaviteľov MZV SR s vybranými slovenskými novinármi na konkrétne aktuálne témy (napr. summit NATO v Bukurešti, konflikt v Gruzínsku, agenda EÚ a pod.). K informovaniu širokej verejnosti prispeli aj vystúpeniami v hromadných oznamovacích prostriedkoch. MZV SR promptne poskytovalo stanoviská a aktuálne informácie o mimoriadnych udalostiach v zahraničí.

Súčasťou aktivít MZV SR bola i priama spolupráca so zahraničnými novinármi. MZV SR sa podieľalo predovšetkým vytváraním vhodných podmienok pre ich pobyt a činnosť v SR, napr. sprostredkovaním stretnutí s ústavnými činiteľmi SR. Takto bola realizovaná aj návšteva ukrajinského televízneho štábu na MZV SR na tému prípravy a vstupu SR do NATO.

V rámci **edičnej činnosti MZV SR** bol pod názvom Enhancing UN Support for Security Sector Reform in Africa v spolupráci s MZV Juhoafrickej republiky pripravený a vydaný 120 stranový zborník z workshopu v Kapskom Meste, venovaný podpore reforiem bezpečnostného sektora v niektorých oblastiach Afriky. Publikácia v anglickom jazyku bola v januári 2008 prezentovaná na zasadaní Africkej únie v Addis Abebe. Z cudzojazyčných publikácií bola vydaná propagačná publikácia Slovenské naj... v kórejčine a licenčné vydanie propagačnej publikácie Slovensko v jednoduchej mandarínskej čínštine. Pre lepšiu informovanosť slovenskej verejnosti boli publikované konsolidované texty Zmluvy o Európskej únii a Zmluvy o fungovaní EÚ v znení zmien, ktoré priniesla Lisabonská zmluva. Samostatným informačným letákom bola verejnosť informovaná o otvorení a náplni Strediska MZV SR pre pomoc a služby občanom vrátane informácií, čomu by mali občania venovať pozornosť pri plánovaní ciest do zahraničia a ako sa zachovať v niektorých krízových situáciách pri pobyte v zahraničí. Pre potreby diplomatických misií SR v zahraničí bol spolu so spoločnosťou Trend Representative mesačne pripravovaný elektronický magazín v anglickom jazyku **TREND Watch** venovaný stavu a perspektívam vývoja slovenského hospodárstva.

Pre zabezpečenie **propagácie Slovenskej republiky v zahraničí** MZV SR zakúpilo 68 766 rôznych propagačných a informačných publikácií a multimedialných nosičov. ZÚ SR dostali 115.699 kusov propagačných a informačných materiálov o Slovensku.

Na základe zákona č. 211/2008 Z. z. **o slobodnom prístupe k informáciám** MZV SR prijalo v období od 1. 1. 2008 do 30. 9. 2008 celkom 1867 žiadostí o informáciu. Z toho bolo 1833 žiadostí doručených e-mailom, 29 žiadostí poštou, 2 žiadosti faxom a 3 žiadosti telefonicky pri splnení podmienok podania žiadosti o informáciu. V lehote 8 pracovných dní bolo vybavených 1862 žiadostí, v predĺženej lehote 5 žiadostí o informáciu. V jednom prípade bola informácia neprístupná. V roku 2008 sa počet žiadostí zvýšil.

4.3. Zabezpečiť jednotnú prezentáciu SR v zahraničí

Na základe úlohy z programového vyhlásenia vlády SR „pripraviť komplexnú koncepciu jednotnej prezentácie SR v zahraničí a cieľavedomú stratégiu jej uplatňovania“ sa uskutočnilo viacero stretnutí pre jej naplnenie. MZV SR pripravilo základný materiál, ktorý sa stretol v zásade s pozitívnym ohlasom partnerských rezortov a organizácií. Dokumentom sa bude zaoberať vláda SR. Najdôležitejším prínosom jednotnej prezentácie SR v zahraničí je efektívnejšie budovanie dobrého mena SR a konkurencieschopnosti SR prostredníctvom koordinovaného využívania metód a prostriedkov prezentácie SR v zahraničí.

MZV SR podporovalo aktívny rozvoj kultúrnej dimenzie zahraničnej politiky SR, ktorá predstavuje organickú súčasť zahraničnej politiky SR a je jedným z významných činiteľov pri jej tvorbe a uskutočňovaní. Vzťahy a spolupráca v kultúrnej oblasti sa rozvíjali podľa platných medzinárodných dvojstranných a mnohostranných dohôd. SR podporovala rozvoj už existujúcich a nadväzovanie nových kontaktov v rámci kultúrnej diplomacie, ktoré budú do budúcnosti napomáhať rozvoj kultúrnej spolupráce so zahraničím. Bol dopracovaný a podpísaný Program spolupráce medzi vládou SR a vládou Izraelského štátu v oblasti kultúry, školstva a vedy, pokračoval proces prípravy obdobných dokumentov s Talianskom, Mexikom a Azerbajdžanom.

SR bola prezentovaná prostredníctvom množstva umeleckých podujatí organizovaných Slovenskými inštitútmi v zahraničí (napr. výstavami výtvarných diel a fotografií, koncertmi umeleckých telies rôzneho zamerania, prezentáciami slovenskej knižnej a hudobnej produkcie, divadelnými a filmovými predstaveniami, besedami s umelcami, odbornými seminármi a konferenciami). Ťažiskovým projektom bola výstava „Magická osmička v dejinách Slovenska“, prezentujúca výročia významných, zlomových udalostí novodobých slovenských dejín (1848, 1918, 1938, 1948, 1968). Výstava (v piatich jazykových mutáciách) bola úspešne prezentovaná vo viac než 20 európskych a amerických mestách. Úspešným projektom bola i putovná výstava fotografií L. Bielika „August 1968-Bratislava“, ktorá precízne stvárneným výtvarným konceptom autentických fotografií zachytila historické udalosti. Okrúhle výročie narodenia jedného z najvýznamnejších predstaviteľov slovenskej hudby 20. storočia úspešne predstavil verejnosti projekt „Storočnica Eugena Suchoňa“. Počas Európskej kultúrnej sezóny, v rámci programu francúzskeho predsedníctva v Rade EÚ, sa v Paríži a ďalších francúzskych mestách uskutočnilo viac ako 30 rôznorodých úspešných prezentácií slovenskej kultúry.

4.4. Presadzovať spoluprácu s tretím sektorom

Uvedomujúc si obojstrannú užitočnosť spolupráce MZV SR s tretím sektorom novoprijatá stratégia MZV SR počítá s kultivovaním a finančnou podporou tejto spolupráce. Už niekoľko rokov funkčný dotačný systém MZV SR bol doplnený o systém zabezpečenia niektorých aktivít z oblasti konferenčnej, konzultačnej a publikačnej činnosti formou zmluvných vzťahov. MZV SR prostredníctvom verejného obstarávania vybralo dodávateľov niekoľkých projektov v uvedených oblastiach. Takto bola organizovaná konferencia o viacjazyčnosti v EÚ, konferencia k 60. výročiu vyhlásenia Všeobecnej deklarácie ľudských práv, publikovaná Výročná správa MZV SR a Ročenka zahraničnej politiky SR, ako aj vypracované štúdie na aktuálne témy medzinárodných vzťahov. Celkovo MZV SR z dotačného systému formou zmluvných dodávok služieb podporilo spoluprácu s tretím sektorom prostriedkami v objeme 6 mil. Sk. Predstavovalo to medziročný nárast o 20 %. S mimovládny sektor odborné zložky MZV SR vedú kontinuálny dialóg.

Osobitou oblasťou spolupráce je plánovanie a realizácia programov a projektov slovenskej rozvojovej spolupráce v zahraničí. MZV SR konzultovalo s Platformou mimovládnych rozvojových organizácií strednodobú stratégiu ODA ako aj Národný program na rok 2008 a na rok 2009. Platforma mala viackrát možnosť priamo komunikovať s ministrom J. Kubišom, štátnou tajomníčkou MZV SR a s expertmi MZV SR a SAMRS o prehlbovaní spolupráce.

5. Moderná slovenská diplomacia

5.1. Optimalizovať vnútorný chod organizácie

V snahe dosiahnuť vyššiu efektivitu vynakladaných zdrojov MZV SR pokračovalo v roku 2008 vo svojich reformných a modernizačných snahách. Ich súčasťou bolo postupné zavádzanie komplexného systému strategického riadenia metódou Balanced ScoreCard (BSC), ktorý umožňuje definovať strategické ciele MZV SR, efektívne plánovať a využívať zdroje na ich plnenie. Východisko zavádzania BSC predstavuje stratégia MZV SR s názvom „Úspešné Slovensko v bezpečnom svete“, prijatá vo februári 2008. Tá definuje poslanie, strategické priority a strategické ciele MZV SR v súlade s metódou BSC. Stratégia je postavená na cieľoch Programového vyhlásenia vlády SR. Strategické priority a ciele následne MZV SR rozpracovalo do tzv. strategickej mapy, v ktorej sú definované akčné kroky s ich žiaducimi hodnotami, merateľnými ukazovateľmi, nutnými zdrojmi a adresnou zodpovednosťou. V rámci pilotnej fázy rozpracovania stratégie mala okrem ústredia možnosť participovať aj vybraná reprezentatívna vzorka 23 ZÚ SR. Prvé hodnotenie plnenia strategických cieľov bude dokončené v januári 2009.

MZV SR v rámci modernizácie foriem riadenia zavádza aj systém projektového riadenia, ktorý doplní tradičné líniové riadenie a systém BSC. Prijatím príslušnej rezortnej smernice sa vytvorili predpoklady pre realizáciu úloh, ktoré si vyžadujú koordináciu viacerých útvarov MZV SR spravidla nespádajúcich pod riadenie tej istej sekcie, prípadne spoluprácu s externými subjektmi. Nové pravidlá vniesli prehľadnejší a motivujúcejší systém do plnenia úloh, ktoré MZV SR v minulosti vykonávalo bez využívania projektových mechanizmov.

Úsilie o dynamickejší tok riadenia prinieslo aj prijatie novej organizačnej štruktúry MZV SR, v ktorej sa znížil počet riadiacich úrovní na trojstupňový model. Táto zmena zároveň podporuje použitie moderných prvkov riadenia zavedením systému strategického, procesného a projektového riadenia. Významným krokom systémovej zmeny bolo prijatie kariérneho poriadku MZV SR, ktorý zjednocuje a dáva do súladu pravidlá celoživotného profesného smerovania zamestnancov ministerstva v duchu nových výziev po vyššej kvalite a efektívnosti výkonu práce, prispieva k prehľadnosti výkonu zahraničnej služby, práv a povinností zamestnancov i MZV SR.

Súčasťou systému efektívneho využitia rozpočtových a ľudských zdrojov je aj kontinuálny proces prehodnocovania siete ZÚ SR v zahraničí. V roku 2008 mala SR 59 veľvyslanectiev, 3 pobočky ZÚ, 7 misií pri medzinárodných organizáciách, 10 generálnych konzulátov, 8 kultúrnych inštitútov a 1 ekonomický a kultúrny úrad. Vzhľadom na meniace sa prioritné úlohy SR uzavrela GK v Brne a zriadila veľvyslanectvo v Hanoji. MZV SR zároveň pripravuje transformáciu pobočky ZÚ Nairobi v Addis Abebe na veľvyslanectvo, ďalej zriadenie ZÚ v Spojených arabských emirátoch – Abú Dhabí, ako aj otvorenie pobočiek ZÚ v Skopje a Tirane.

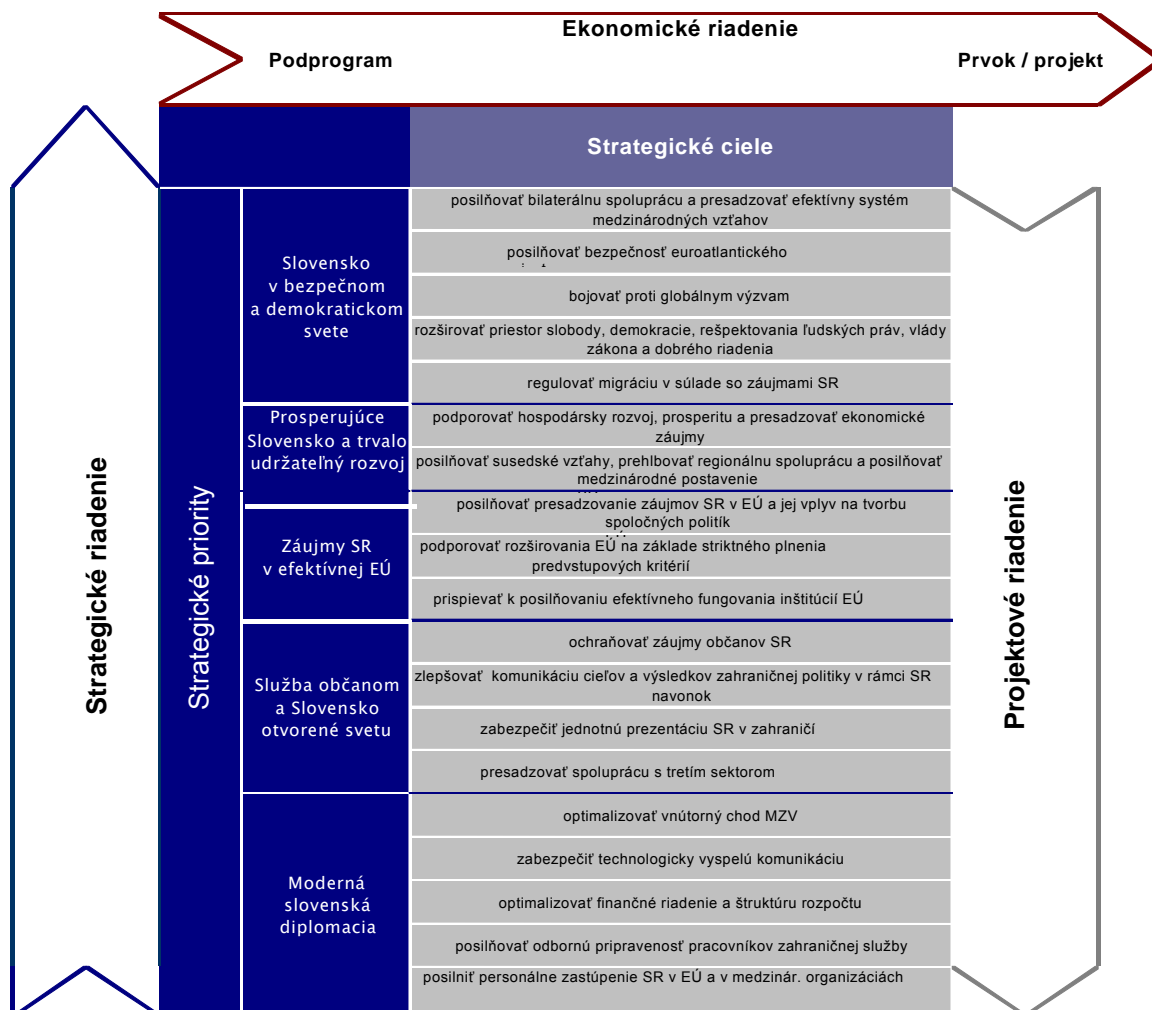
5.2. Zabezpečiť technologicky vyspelú komunikáciu

Informačné a komunikačné technológie (IKT) tvoria dôležitý nástroj kvalitného a včasného plnenia úloh zahraničnej politiky. Preto sa zlepšovanie IKT stalo prvkom procesu modernizácie slovenskej diplomacie. Z hlavných projektov v oblasti IKT treba spomenúť realizáciu videokonferenčného systému. S jeho pomocou MZV SR uskutočňuje telemesty na aktuálne témy so SZ pri EÚ v Bruseli. Podarilo sa tak zvýšiť kvalitu a operatívnosť plánovacích, výkonných a kontrolných postupov ministerstva. Komunikáciu v rámci MZV ako aj so sieťou ZÚ výrazne zefektívnilo taktiež dobudovanie manažérskeho informačného systému (MIS). Tento systém umožňuje vrcholovému manažmentu ministerstva získavať v reálnom čase ľubovoľné prehľady (najmä ekonomických a personálnych) údajov obsiahnutých v systéme. Informácie, ktoré poskytuje MIS, sú nutnou podmienkou pre rýchlejšie a efektívnejšie rozhodovanie vedenia MZV SR. V súlade s Národnou koncepciou verejnej správy vypracovalo MZV SR rezortnú

konceptiu informačných systémov, ktorá určuje hlavné smery rozvoja a strategické úlohy v oblasti informačných systémov MZV SR do roku 2013. Pri zriaďovaní Strediska pomoci a služieb občanom boli použité nové moderné digitálne technológie, ktoré zabezpečujú nepretržité zaznamenávanie, prijímanie a vyhodnocovanie požiadaviek občanov na informácie či pomoc. Prostredníctvom pozemných dátových sietí by mali byť v roku 2009 na systém pripojené všetky ZÚ. V rámci 1. etapy modernizácie infraštruktúry počítačovej siete MZV SR boli v hlavnej budove ministerstva inštalované nové optické a metalické prepojenia štruktúrovanej kabeláže. V záverečnej fáze sa nachádzajú i projekty zjednotenia e-mailovej komunikácie a prechod na novú on-line verziu ekonomického systému ZÚ.

5.3. Optimalizovať finančné riadenie a štruktúru rozpočtu

MZV SR vo februári 2008 schválilo prvýkrát svoju stratégiu, ktorá kaskádovito rozdeľuje hlavnú misiu MZV SR do strategických priorít a následne do strategických cieľov a akčných krokov. K efektívnej implementácii strategických cieľov však treba ich prepojenie s ekonomickým riadením rezortu. Jediným spôsobom ako dosiahnuť tento cieľ vo finančno-ekonomickej oblasti riadenia MZV SR je vytvoriť pre rok 2009 novú programovú štruktúru, v ktorej podprogramy budú kopírovať strategické priority a prvky/projekty jednotlivých podprogramov budú korešpondovať so strategickými cieľmi. Tým bude zabezpečené plánovanie rozpočtu priamo na prvky podprogramov určujúcich strategické priority. Rozpočet sa bude plánovať podľa strategických priorít a tento systém umožní flexibilne reagovať na prípadnú potrebu zmeny strategických priorít v ďalších rozpočtových obdobiach. Dizajn celého systému približuje nasledujúci obrázok:

Obrázok – Prepojenie strategických priorít a cieľov s projektovým a ekonomickým riadením

MZV SR reálne spustilo proces zavedenia systému vnútropodnikového účtovníctva ako nástroja na zvýšenie efektívnosti a racionálnejšieho využitia finančných prostriedkov. MZV SR taktiež zriadilo nový systém nákladových stredísk a systém sledovania efektívnosti vynaložených prostriedkov. Zároveň sa postupne nastavuje aj spôsob systému kontroly a vyhodnocovania, ktorý sa doteraz nezameriaval na kontrolu napĺňania strategických cieľov MZV SR. Vytvorili sa tiež predpoklady pre používanie vnútorného kritéria (benchmarkingu) novej kvality na porovnanie výdavkov nákladových stredísk pre určité skupiny výdavkov.

5.4. Posilňovať odbornú pripravenosť zamestnancov zahraničnej služby

S vedomím zvyšujúcich sa kvalifikačných nárokov na zamestnancov zahraničnej služby MZV SR venovalo v procese modernizácie procesov rezortu aj zvýšenú pozornosť systému a metódam kontinuálneho a systematického skvalitňovania personálnej, odbornej a jazykovej úrovne zamestnancov rezortu zahraničia. MZV SR zorganizovalo špecializované interné a externé kurzy a zároveň pokračovalo vo vzdelávaní zamestnancov pripravujúcich sa plniť diplomatické, konzulárne a technické úlohy v zahraničí.

Nový trend v oblasti vzdelávania naštartovali v 2. polroku 2008 dva impulzy: zriadenie „oddelenia vzdelávania zamestnancov – diplomatická akadémia“ a vydanie kariérneho poriadku, ktoré umožňujú postupne budovať profesionálnu vzdelávaciu inštitúciu pre slovenskú diplomaciu. Takéto inštitúcie existujú na MZV v iných členských krajinách Európskej únie a ich úmyslom je – v súlade s cieľmi Európskej komisie – dosiahnuť spoločné formovanie diplomatickej kultúry vzdelávacieho procesu zamestnancov zahraničnej služby. MZV SR bude tento kvalitatívne modernizačný trend ako aj úsilie Európskej komisie podporovať a naplňovať.

Vydanie kariérneho poriadku prvýkrát v histórii MZV SR položilo základ systému personálnych pravidiel a postupov, ktoré o. i. definuje aj vzdelávacie procesy pri prechode medzi stupňami jednotlivých diplomatických hodností (atestačné vzdelávanie), predvýjazdovú a povýjazdovú adaptáciu, vstupné adaptačné vzdelávanie pre nových zamestnancov, jazykové vzdelávanie, ako aj tematické vzdelávanie v jednotlivých odbornostiach a dištančné vzdelávanie. Predstavuje tak východisko pre plánovanie kariérneho rastu a celoživotné vzdelávanie.

5.5. Posilniť personálne zastúpenie SR v EÚ a medzinárodných organizáciách

Slovenská republika pokračovala v pozitívnej tendencii **nárastu počtu občanov SR zamestnaných v inštitúciách EÚ**. Ku koncu septembra 2008 pracovalo v inštitúciách EÚ viac než 600 slovenských občanov. V Európskej komisii ako najväčšej európskej inštitúcii z hľadiska počtu zamestnancov, ku koncu septembra 2008 pracovalo 299 slovenských občanov, čo predstavuje oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka nárast o 56 osôb (o 23 %). Pozitívom je skutočnosť, že z uvedených 56 novoobsadených postov bolo 45 v kategórii AD – úradníci a iba 11 v kategórii AST – asistenti. Z uvedeného celkového počtu 299 Slovákov pracujúcich v Európskej komisii malo 209 pracovnú zmluvu na neurčitý čas. Znamená to, že z orientačnej kvóty 279 postov, ktoré má SR obsadiť počas prechodného obdobia do roku 2010, bolo už obsadených 75 %. Medziročne teda ide o nárast o 32 miest. Pri pokračovaní tejto tendencie by Slovensko nemalo mať problém do roku 2010 obsadiť a prekročiť plánovaný počet postov. V inštitúciách EÚ navyše pracovali 30 slovenskí občania aj na základe kontraktov v pozíciách národných expertov vyslaných jednotlivými vecne príslušnými rezortmi.

Od júla 2007 pôsobí vo funkcii osobitného predstaviteľa EÚ (EUSR) pre Bosnu a Hercegovinu slovenský diplomat Miroslav Lajčák. Po Jánovi Kubišovi je to druhý slovenský predstaviteľ na takomto významnom politickom poste (celkový počet EUSR je v súčasnosti 9), čo je vzhľadom na piaty rok členstva SR v EÚ významný úspech.

Významným nástrojom pre ďalšie posilňovanie personálneho zastúpenia SR v inštitúciách EÚ boli aktivity zamerané na prípravu kandidátov na pôsobenie v inštitúciách EÚ. Najvýznamnejšou z nich bola implementácia Národného projektu vzdelávania pre prípravu záujemcov o prácu vo verejnej správe. Projekt bol hradený z prostriedkov Európskeho sociálneho fondu a jeho plnenia sa zúčastnilo niekoľko sto frekventantov. Okrem toho ďalej pokračovali vzdelávacie aktivity v spolupráci s ďalšími slovenskými inštitúciami z oblasti štátnej správy, z akademickej oblasti a z radov mimovládnych organizácií. S cieľom priblížiť fungovanie bruselskej administratívy odborníkom, ktorí v slovenských podmienkach zodpovedajú za oblasť personálnej politiky na úrovni ÚOŠS sa v novembri 2008 uskutočnila pracovná návšteva riaditeľov osobných úradov v inštitúciách EÚ.

Úspechom zahraničnopolitických aktivít SR bolo aj obsadenie postu osobitného predstaviteľa generálneho tajomníka OSN pre strednú Áziu a vedúceho Centra preventívnej diplomacie OSN v tomto regióne (UNRCCA) so sídlom v turkménskom Ašchabade slovenským diplomatom Miroslavom Jenčom. Generálny tajomník OSN Pan Ki-mun ho vymenoval 1. 5. 2008 a M. Jenča funkciu prevzal 1. 6. 2008. Ide o prvé regionálne centrum preventívnej diplomacie OSN tohto druhu, preto od jeho výsledkov bude do značnej miery závisieť ďalší rozvoj kapacít OSN v oblasti prevencie konfliktov, ako aj vytváranie ďalších centier tohto druhu v iných regiónoch na svete. SR takto prevzala na seba značný diel zodpovednosti za výsledky práce OSN v tejto oblasti. Dňa 18. 12. 2008 generálny tajomník OSN vymenoval ministra zahraničných vecí SR Jána Kubiša za nového výkonného tajomníka Hospodárskej komisie OSN pre Európu.

MZV SR aktívne pomáhalo, najmä prostredníctvom Stálej misie SR pri OSN v New Yorku aj vysokému predstaviteľovi medzinárodného spoločenstva v Bosne a Hercegovine M. Lajčákovi pri výkone jeho mandátu najmä smerom k štruktúram OSN a pri zabezpečovaní jeho pravidelných pracovných aktivít na pôde OSN v New Yorku.

MZV SR pozorne sleduje vytváranie nových vysokých manažérskych postov v štruktúrach OSN, o ktoré by sa mohli uchádzať kandidáti zo SR a pravidelne o nich informuje. Celkovo je súčasné zastúpenie občanov SR v OSN primerané veľkosti krajiny. K 30. 6. 2008 pracovalo v OSN 25 občanov SR. V júni 2006 ich bolo 21.

Zvolením Petra Guráňa za člena Výboru pre práva dieťaťa OSN v decembri 2008 získalo Slovensko prvýkrát v histórii tento významný post v OSN. Jeho zvolenie je potvrdením odborných kvalít kandidáta a aktívneho lobingu medzi ostatnými členskými štátmi OSN.

SR sa podarilo presadiť slovenského kandidáta Ľubomíra Kopaja na post vedúceho misie OBSE na Ukrajine. Tento post momentálne v rámci 19 misií OBSE patrí ku kľúčovým pozíciám. SR presadzovala aj zvyšovanie zastúpenia svojich odborníkov v Sekretariáte OBSE, kde sú v súčasnosti slovenskí 2 experti a v misiách OBSE, kde pôsobí 7 expertov.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

ALTHEA	operácia vojenského krízového manažmentu EÚ v Bosne a Hercegovine
AMIS	African Mission in Sudan (Misia Africkej únie v Sudáne)
AMIS II	operácia Africkej únie v Sudáne/Darfúre (podporná misia EÚ k AMIS)
ASEM	Asia-Europe Meeting (stretnutie Ázia – Európa)
BR OSN	Bezpečnostná rada Organizácie Spojených národov
CCW	Convention on Certain Conventional Weapons (Konvencia o určitých druhoch zbraní)
CERN	Európske stredisko pre jadrový výskum
CTBTO	Organizácia Zmluvy o všeobecnom zákaze jadrových skúšok
CWC	Dohovor o zákaze chemických zbraní
ČK	členské krajiny
DCI	nástroj Európskeho spoločenstva na podporu rozvojovej spolupráce
DK	Dunajská komisia
EAPC	Euroatlantic Partnership Council (Euroatlantická partnerská rada)
EBOP	Európska obranná a bezpečnostná politika
EK	Európska komisia
ENP	European Neighbourhood Policy (Európska susedská politika)
EP	Európsky parlament
EUBAM	misia poradnej hraničnej polície EÚ v Moldavsku/Ukrajine
EUFOR RD Congo	operácia EÚ v Konžskej demokratickej republike pre podporu MONUC pre zabezpečenie volebného procesu
EULEX	civilná misia v EÚ v Kosove
EU PAT vo FYROM	misia policajného podporného tímu EÚ v bývalej juhoslovanskej republike Macedónsko
EUPM v BH	policajná misia EÚ v Bosne a Hercegovine
EUROMED	Euro-Mediterranean Partnership (Euro-stredozemské partnerstvo)
EÚ	Európska únia
GAERC	Rada ministrov pre všeobecné záležitosti a vonkajšie vzťahy ČK EÚ
GT OSN	Generálny tajomník Organizácie Spojených národov
HK SR	Honorárny konzulát SR
ILO	International Labour Organisation/International Labour Office (Medzinárodná organizácia práce/Medzinárodný úrad práce)
ISAF	International Security Assistance Force (operácia NATO v Afganistane)
KFOR	NATO Kosovo Force (sily NATO v Kosove)
MAAE	International Atomic Energy Agency (Medzinárodná agentúra pre atómovú energiu)
MAP	Membership Action Plan (Akčný plán pre členstvo v NATO)
MF SR	Ministerstvo financií SR
MH SR	Ministerstvo hospodárstva SR
MO SR	Ministerstvo obrany SR
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR
MS SR	Ministerstvo spravodlivosti SR
MŠ SR	Ministerstvo školstva SR
MV SR	Ministerstvo vnútra SR
MVF	Medzinárodný vyšehradský fond
MVO	mimovládne organizácie

MZV SR	Ministerstvo zahraničných vecí SR
NATO	North Atlantic Treaty Organisation (Organizácia Severoatlantickej zmluvy)
NPT	Nuclear Non-Proliferation Treaty (Zmluva o nešírení jadrových zbraní)
NR SR	Národná rada SR
NSG	Nuclear Suppliers Group (Skupina jadrových dodávateľov)
OBSE	Organizácia pre bezpečnosť a spoluprácu v Európe
ODA	Official Development Assistance (Oficiálna rozvojová pomoc)
ODIHR	Úrad OBSE pre demokratické inštitúcie a ľudské práva
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj)
OPCW	Organizácia pre zákaz chemických zbraní
OS SR	Ozbrojené sily SR
PS-NAB	pracovná skupina pre nevojenské aspekty bezpečnosti
RE	Rada Európy
SAMRS	Slovenská agentúra pre medzinárodnú rozvojovú spoluprácu
SAP	Stabilizačný a asociačný proces
SNŠ	Spoločenstvo nezávislých štátov
SZBP	Spoločná zahraničná a bezpečnostná politika EÚ
UN/ECE	United Nations Economic Commission for Europe (Európska hospodárska komisia OSN)
UNCTAD	United Nations Conference for Trade and Development (Konferencia OSN pre obchod a rozvoj)
UNDOF	misia OSN na Golanských výšinách
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization (Organizácia Spojených národov pre vzdelanie, vedu a kultúru)
UNFICYP	mierové sily OSN na Cypre
UNHCHR	United Nations High Commissioner on Human Rights (Vysoký komisár OSN pre ľudské práva)
UNICEF	United Nations Children's Fund (Detský fond OSN)
UNIDO	United Nations Industrial Development Organisation (Organizácia OSN pre priemyselný rozvoj)
UNDP	United Nations Development Programme (Rozvojový program Organizácie Spojených národov)
UNOPS	Úrad OSN pre servisné zabezpečenie projektov
UNTSO	pozorovateľská misia OSN na Blízkom východe
UNRWA	Agentúra OSN pre pomoc palestínskym utečencom na Blízkom východe
V4	Vyšehradská skupina
VZ OSN	Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov
WCO	World Customs Organisation (Svetová colná organizácia)
WFP	World Food Programme (Svetový potravinový program)
WHO	World Health Organisation (Svetová zdravotnícka organizácia)
WTO	World Trade Organisation (Svetová obchodná organizácia)
ZHN	zbrane hromadného ničenia
ZoKOS	Zmluva o konvenčných ozbrojených silách v Európe
ZÚ SR	zastupiteľský úrad SR